

OPINNÄYTETYÖ

Omnian nuorten sotepaja
työpajalta kohti koulutusta tai työtä

Tanja Hakkarainen

Yhteisöpedagogi

210 op

Arvioitavaksi jättämisaika

3/2022

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi työyhteisönkehittäjä amk

Tekijät: Tanja Hakkarainen
Opinnäytetyön nimi: Omnian nuorten sotepaja työpajalta kohti koulutusta tai työtä
Sivumäärä: 49 ja 2 liitesivua
Työn ohjaajat: Juha Niiranen ja Juho Salmi
Työn tilaaja: Espoon seudun koulutuskuntayhtymä, nuorten työpajat, Omnia

---

Omnian nuorten työpajat käynnistivät heille uutta sotepaja toimintaa maaliskuussa v.2020. Tämä opinnäytetyö oli tutkimus sotepajan toiminnasta ja siitä miten sotepajaan osallistuneet nuoret kokivat palvelupolun ja oliko työtoimintaan osallistumisella vaikutusta nuorten työllistymiseen tai koulutukseen hakeutumiseen. Kehittämistyötä tehtiin v. 2020- 2021. Työn tilaajana toimi Omnian nuorten työpajat.

Sotetyöpaja käynnistyi Covid-19 pandemian keskellä. Nuoria ohjautui palveluun heikosti sekä alkuperäiset suunnitelmat työelämä yhteistyön toteutuksesta Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskusken kanssa eivät toteutuneet. Toimintaa jouduttiin muotoilemaan sekä järjestämään etämuotoisesti. Sotepajanuoret toteuttivat työpajaohjajaan tuella toiminnallisen luontopolun Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksen lähellä olevaan Albergan kartanon puistoon. Toiminnallinen luontopolku sai jatkumoa myöhemmin syksyllä 2020.

Teoreettisessa viitekehyksessä avataan työpajatoimintaa, työpajapedagogiikkaa sekä työpajoilla toteutuvia oppimiskäsitteitä.

Opinnäytetyö oli laadullinen ja toiminnallinen tutkimus. Siihen hankittiin aineistoa käyttämällä useita eri menetelmiä. Nuorille järjestettiin toiminnallinen taidetyöpaja sekä kysely sotepajaan osallistumisesta. Lisäksi haastateltiin nuorten parissa työskennellyttä työpajanohjaajaa, yksilövalmentajaa, oppilaitoksen edustajaa sekä työelämä yhteistyökumppanin edustajia Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksesta. Opinnäytetyössä hyödynnettiin myös benchmark menetelmää sekä opinnäytetyön tekijän omaa työkokemusta työpajatoiminnasta. Saatua aineistoa käsiteltiin SWOT-analyysin avulla.

Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyi sotepajan elinkaari, joka on sotepajaan osallistuneiden nuorten toteuttama kuvaus palvelupolusta heidän kokemana. Tämän lisäksi opinnäytetyö tuotti kehittämisideoita sotepajatoimintaan, joita Omnian nuorten työpajat voivat halutessaan hyödyntää jatkossa.

Asiasanat: Nuoret, työttömyys, työpajat, työllistäminen, osallisuus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences

Name of the Degree Programme

Author: Tanja Hakkarainen

Title: Omnia Youth's Health and Social Services Workshop from workshop towards education or work

Number of Pages: 49 and 2 attachment pages

Supervisors: Juha Niiranen and Juho Salmi

Commissioned by: Omnia, the Joint Authority of Education in the Espoo region

In March 2020, Omnia youth workshops launched a new health and social services workshop for them. This thesis was a study on the health and social services workshop's activities and how young people who participated in the health and social services workshop experienced a service path and whether participation in work activities had an impact on young people's employment or application for education. Development work was carried between years 2020-2021. The work was commissioned by Omnia youth workshops.

The health and social services workshop started in the midst of the Covid-19 pandemic. Young people were poorly referred to the service and the original plans for the implementation of working life cooperation with Leppävaara's live and living senior centre was not possible. The activities had to be formulated and arranged remotely. With the support of a workshop instructor, the young health and social services workshops implemented a functional nature trail in the Alberga park near the Leppävaara life and living centre. The functional nature trail received a continuum later in autumn 2020.

The theoretical framework opens up workshop activities, workshop pedagogy and learning concepts implemented in workshops.

The thesis was a qualitative study and data was acquired using several different methods. A functional art workshop and a survey on participation in the health and social services workshop were organised for young people. In addition, a workshop supervisor, an individual coach, a representative of the educational institution and representatives of a working life partner from the Leppävaara Senior Centre were interviewed. The thesis also utilised the benchmark method and the thesis author's own work experience in workshop activities. The material obtained was processed using SWOT analysis.

As a result of this thesis, the health and social services workshop's life cycle was created, which is a description of the service path implemented by the young people who participated in the health and social services workshop, as well as the material being able to produce ideas for further development that the workshops of the Young People of Omnia can use to develop workshop activities if they so wish.

Keywords: Young people, unemployment, workshops, employment, inclusion

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHDAT.....	8
	2.1 Nuorten työpajatoiminta Suomessa ja Espoossa.....	9
	2.3 Nuorten ekosysteemi työskentely Espoossa	11
	2.4 Kuntouttava työtoiminta, työkokeilu ja palkkatuettu työ.....	12
	2.5 Työpajapedagogiikka, osallisuutta ja työelämälähtöisyyttä.....	15
	2.6 Kehittämistyön tavoitteet	17
3	AINEISTON HANKINTA	19
	3.1 Toiminnallinen yhteisöllinen työpaja	19
	3.2 Kysely	21
	3.3 Haastattelut.....	21
	3.4 Benchmarking eli vertailumenetelmä	23
	3.5 Omat havainnot ja kehittämispäiväkirja	23
	3.6 Nelikenttä analyysi- Swot	24
4	KEHITTÄMISTYÖN ETENEMINEN	25
	4.1 Nuorten ohjautuminen sotetyöpajaan	25
	4.2 Ohjaajan rooli ja merkitys.....	26
	4.3 Toiminnallinen luontopolku.....	27
5	KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET.....	29
	5.1 Sotepajan elinkaari.....	29

5.2 Kyselyn toteuttaminen	30
5.3 Vertailun toteuttaminen.....	32
5.2.1 Yhteiskehittäminen vanhuspalvelujen kanssa	32
5.2.2 Lahden Dila sote-paja	33
4.3 Haastattelujen toteuttaminen.....	35
5.3 Haastattelujen analysointi	35
5.4 Swot -analyysin kautta johtopäätöksiin	37
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
6.1 Sote-pajan asiakas ja ohjautuminen	39
6.2 Toiminnan sisällön ja vaikuttavuuden kehittäminen	41
7 POHDINTAA.....	43
LÄHTEET	46
LIITTEET.....	49

1 JOHDANTO

Vuodet 2020–2021 olivat maailmalaaajuisesti poikkeukselliset koronaepidemian vuoksi. Kaupan, ravintola- sekä matkailualan sulut ja lomautukset estivät monen nuoren työllistymisen. Espoossa oli huhtikuussa 2020 yhteensä 5283 työtöntä alle 30- vuotiasta nuorta. Vuoden 2021 aikana nuorisotyöttömyys sekä pitkäaikaistyöttömyys jatkoi kasvamistaan. Espoon kaupunki tavoittelee yhdessä kumppaneidensa kanssa nuorten työttömyyden puolittamista vuoteen 2022 loppuun mennessä. (Länsiväylä 2020)

Opinnäytetyötä käynnistettäessä olin työskennellyt Espoon kaupungin työllisyyspalveluissa työ- ja oppimiskeskusten palveluesimiehenä yli kolmen vuoden ajan. Vastuulleni kuuluivat kaupungin työpajoista toiminta Leppävaaran työ- ja oppimiskeskuksessa sekä palveluryhmät kokonaisuus. Palveluryhmiin kuului vanhuspalveluissa toteutettava pesulapalvelu sekä hoivaa avustavia tehtäviä kolmessa eri toimipisteessä. Tarjosimme työttömille espoolaisille henkilöille kuntouttavan työtoiminnan sekä työkokeilun palvelua. Omnian nuorten työpajoilla on tarjolla Espoolaisille, Kirkkonummelaisille sekä Kauniaislaisille alle 30-vuotiaille työ- tai opiskelupaikkaa vailla olevalle nuorelle työpajatoimintaa. Nuorten työpajat olivat kiinnostuneet sote-paja toiminnasta.

Hoiva-alan tulevaisuuden näkymät ovat kieltämättä mielenkiintoiset. Vajaassa kymmenessä vuodessa mm. lähihoitajien koulutus aloituspaikat ovat lähes kaksinkertaistuneet. Kuitenkin on havaittu, että esim. ikääntyneiden hoitokoulutus ohjelmaan, on tulijoita entistä vähemmän. (Ikävalko, Kari. 2019) Väestön ikääntymisen myötä myös palvelutarve lisääntyy ja on huomioitava, että hoitoalalla työskentelevä joukko myöskin ikääntyy ja eläköityy. Samaan aikaan mediassa käydään kiivasta keskustelua hoitajan työn raskaudesta, hoitotyön mitoituksista ja matalasta palkasta. Tehyn teettämään tutkimuksen mukaan jopa 85 % erikoissairaanhoidossa työskentelevistä hoitajista on harkinnut alalta pois lähtemistä. Alakohtaista houkuttelevuutta sekä sitoutuneisuutta alaan tukisivat mm. työn vaativuutta vastaava palkkaus, kohtuulliseksi koettu työmäärä sekä hoitotyön järkevä resurssointi. (Tehy-lehti 2020)

Opinnäytetyöni tarkastelee Omnian nuorten sote-paja toimintaa huhtikuusta 2020 alkaen. Sote-paja on työelämälähtöinen työpaja kokeilu, jossa nuorten osallisuus ja oma toimijuus ovat keskiössä. Työpajan tavoitteena on tarjota nuorille mahdollisuus työskennellä avustavissa tehtävissä aidossa työelämä ympäristössä. Opinnäytetyöni on laadullinen ja toiminnallinen tutkimus, jossa roolini on olla mukana sen toiminnassa ja suunnittelussa. Opinnäytetyöni tavoitteena on

tarkastella ja arvioida kokeilun vaikuttavuutta nuorten kokemuksen kautta sekä arvioida voiko sote-paja toimia vauhdittajana alan opintoihin tai sotealalle työllistymiseen. Tutkimusmenetelminä käytän nuorille järjestettävän toiminnallisen työpajan lisäksi, vertailu menetelmää, havainnointia ja haastattelua. Hyödynnän opinnäytetyössäni aikaisempaa kokemusta työelämä-lähtöisestä työpajatoiminnasta. Opinnäytetyöni tuottaa palvelupolku kuvauksen nuorten kokemusta hyödyntäen. Opinnäytetyössäni selvitän myös, miten työpajan, työelämän ja koulutuksenjärjestäjän välinen yhteistyö sujuu ja miten sitä voidaan kehittää. Nuorten työpajat voi hyödyntää opinnäytetyöstä tulevaa tietoa palvelun kehittämisessä sekä konseptoinnissa.

Tämän opinnäytetyön tekemiseen myönnettiin Kansansivistysrahastosta 500 e arvoinen apu-raha v.2021.

2 KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHDAT

Olen työskennellyt usean vuoden ajan esimiestehtävissä, työttömille suunnatussa työpaja toiminnassa Espoon kaupungilla, kaupungin työpajat siirtyivät osaksi Espoon seudun koulutus- kuntayhtymää liikkeenluovutuksella 03/2021. Aikaisemmin työskentelin Espoon kaupungin vammaispalveluissa asumisyksikön esimiehenä sekä palveluohjaajana työtoiminnassa. Osatyökykyisyys, asiakkaitten erilaiset arjen haasteet sekä palvelutarpeet ovat tulleet työtehtävissä tutuiksi vuosien aikana. Työpajatyössä olen kohdannut valmennettavia asiakkaita, joiden työ- ja toimintakyky on erilaisista moninaisista syistä heikentynyt sekä etenkin pitkään jatkunut työttömyys on muokannut asiakkaan käsitystä omasta osaamisesta sekä minä- kuvasta. Valitettavasti myös nykyinen palvelujärjestelmä sekä työpajatoiminta ovat näyttäneet sangen tehottomina etenkin, jos vaikuttavuuden mittariksi katsotaan ainoastaan asiakkaan positiivinen siirtymä työhön tai koulutukseen. Työpajoilla sosiaalisen kuntoutumisen osuus valmennettavien asiakkaitten palvelutarpeita tarkasteltaessa on suuri. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaitten määrä on lisääntynyt viimeisten vuosien aikana ja tarpeen on arvioitu edelleen kasvavan. Kuntouttava työtoiminta on ensisijaisesti sosiaalipalvelua sekä toissijaisesti työllistymistä edistävä palvelu. Osatyökykyisyys ja työllistyminen ovat esiintyneet työllisyydenhoidon sekä työttömyyden hoidon syy- ja seuraus keskusteluissa viime vuosina. On arvioitu, että Suomessa on n. 65 000 osatyökäistä henkilöä, jotka haluaisivat olla töissä. EU-rahoitteinen Iisisti töihin- hanke 2019–2022 on lähtenyt kehittämään uutta työllistämisen tapaa, jolla halutaan parantaa osatyökäisten ja vammaisten henkilöiden pääsyä avoimille työmarkkinoille. On katsottu, että työnantajat ovat kiinnostuneita osatyökäisten ja vammaisten palkkaamisesta mutta työllistyminen on kuitenkin hidasta. On todettu, että työnantajat tarvitsevat lisää tietoa rekrytoinnista, osaamisesta ja palkkaukseen saatavista tuista. Lisäksi työnantajat tarvitsevat toimivaa työnvälitystä sekä apua työtehtävän ja työntekijän kohtaamiseen. (Iisisti töihin 2021) Omassa tehtävässäni olen saanut olla kehittämässä työelämälähtöistä työpajatoimintaa sotetehtävien pariin Leppävaaran elä- ja asu, Kauklahden elä- ja asu seniorikeskuksien sekä Viherlaakson muistipalvelukeskuksen kanssa v. 2017–2020. Avustavissa sotetehtävissä kuntouttavan työtoiminnan valmennettavat asiakkaat ovat voineet olla mukana senioreille suunnatussa virkistystoiminnassa, ulkoilla vanhusten kanssa tai avustaa koulutettua hoivatyön henkilökuntaa päivittäisissä arjen toiminnoissa kuten esim. senioreiden ruokailutilanteet. Palveluryhmän toimintaa koordinoi tämän ajanjakson ajan sosiaalialan korkeakoulutettu henkilö. Hän toimi kuntouttavan työtoimin-

nan vastuuhenkilönä palveluryhmien asiakkaitten sopimusten osalta. Hän vastasi valmennuksessa olevan asiakkaan palvelu- ja sosiaaliohjauksesta, dokumentoi ja arvio valmennettavien palvelun sujuvuutta sekä kartoitti yhdessä monialalaisen verkoston kanssa jatkopolku mahdollisuuksia valmennettaville. Koordinoivan henkilön vastuulla oli myös yhteistyön kehittäminen vanhuspalvelujen kanssa sekä hän tarjosi tukea sekä lisäsi tietoisuutta kuntouttavasta työtöinnasta ja työkokeilusta vanhuspalvelu organisaation edustajille. Koordinoivan henkilön tehtäviin kuului myös etsiä aktiivisesti toimintaympäristöstä valmennettaville uusia sopivia työtehtäviä. Kulkea asiakkaan rinnalla, sparrata valmentautujaa yksilö sekä ryhmämuotoisesti. Esi- miehenä vastasin tästä palvelukokonaisuudesta ja toimin koordinoivan henkilön tukena sekä työparin ominaisuudessa toimintaa kehitettäessä. V. 2018 palveluryhmä toiminnassamme oli yhteensä 74 kuntouttavan työtoiminnan asiakasta joista 22 henkilölle löytyi palvelun aikana positiivinen jatkopolku joko työllistyminen, koulutus tai työkokeiluun siirtyminen. Kun Omnia halusi kehittää omaa sote työpajatoimintaa tuntui luontevalta tarjoutua toiminnan kehittämiseen mukaan sekä opinnäytetyön ominaisuudessa lähteä tutkimaan nuorten kokemusta työelämä- lähtöisestä työpajatoiminnasta, palvelupolusta ja sen vaikuttavuudesta.

2.1 Nuorten työpajatoiminta Suomessa ja Espoossa

Nuorten työpajatoimintaa on suomessa järjestetty jo yli kolmekymmentä vuotta. 1980- luvulla perustettujen työpajojen tavoitteena oli etsiä uusia toimintamalleja nuorten työelämästä ja kou- lutuksesta syrjäytymiseen. Työpajatoiminnan merkitys ja rooli nuorten työhön ja työelämäko- kemukseen tähtäävänä työhallinnollisena sekä nuorisotyön toimijana vahvistui entisestään 1990- luvulla, jolloin nuorisotyöttömyys oli kasvanut lähes 100 000 henkilöön. Työpajatoimin- nan laajentuessa ympäri suomea alettiin työhön tutustumisen ja työkokemuksen lisäämisen rin- nalla ymmärtämään nuorten henkilökohtaisen tuen tarpeet. Sosiaali- ja terveystoimi toimialana tulivat mukaan toimintaan. 1990- luvun puolivälissä Euroopan unionin sosiaalirahaston-oh- jelma viitoitti linjaamaan sen, että nuorille tuli laatia työpajoille henkilökohtainen räätälöity suunnitelma, joka tukee nuoren polkua kohti koulutusta tai työtä. 1990-luvun työpajatoiminta oli yksi merkittävimmistä nuoriin kohdistetuista työllisyyttä edistävästä toimenpiteistä.

(OPM 2004)

Vuosina 1995–1999 työpajatoimintaan osallistui 40 000 nuorta, joista 65–70 %:a sijoittui paja- jakson jälkeen koulutukseen tai työhön. Opetustoimi on kytkeytynyt työpajatoimintaan mukaan

paikallisesti 90-luvulta lähtien. Mm. Lahden ammatillinen oppilaitos toteutti työelämäpainotteista opetusta ensimmäisten toimijoiden joukossa. Toiminta suuntautui niihin opiskelijoihin, joilla oli hankaluuksia suoriutua teoria opinnoista, ja jotka tarvitsivat tukea arjen hallintaan. 2000-luvulla työpajojen toiminnan kehittämistyötä on vahvasti ohjannut toimivien käytäntöjen mallintaminen sekä levittäminen sekä vaikuttavuuden seuranta. Asiakkaina on yhä enemmän havaittu olevan nuoria koulupudokkaita, joilla ilmenee puutteita suunnitella omaa tulevaisuutta sekä hankaluuksia pärjätä opinnoissa. Lisäksi aikuisten kohdalla työttömyyden pitkittymisen takana nähdään erilaisista syistä johtuvaa työkyvyn alentumaa sekä vanhettunutta koulutusta. (OPM 2004)

Nuorten työpajatoiminta alkoi projektiluonteisena nuorisotoimen alaisena Espoossa 1995. Toiminnasta tuli vakinaista v.2002. Vuonna 2005 nuorten työpajatoiminta liitettiin osaksi Omnian koulutuskuntayhtymää. (Terävä 2010)

Sotepajan myötä pääsin tutustumaan Omnian nuorten pajojen toimintaan. Omnian nuorten työpajat tarjoavat työpajatoimintaa yhdeksällä ammatillisella pajalla sekä valmentavalla pajalla. Lisäksi tarjolla on matalan kynnyksen ammatillista kuntoutusta NUOTTI-valmennusta. Haastattelin nuorten pajojen palvelupäälliköitä. Heiltä saatu tieto ja näkemys nuorten työpajojen toiminnasta sekä kuvaus siitä, miten esim. yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset näyttäytyvät työpajoilla, minkälaisia palvelutarpeita nuorilla on ilmennyt työpajajaksoilla sekä miten toimintaa tulisi tulevaisuudessa kehittää, toimivat arvokkaina lähteinä opinnäytetyössäni. (Oppimispäiväkirja 2020–2021)

Haastattelujen lisäksi perehdyin Omnian nuorten pajojen sosiaalisen tilinpäätökseen vuodelta 2019. Yhä enemmän määrin Omnian nuorten työpajoilla on havahduttu siihen, että palveluun tulevan asiakaskunnan toimintakyky on heikentynyt, nuorten ohjautumisessa työpajatoimintaan on haasteita ja työpajojen täyttöasteet vaihtelevat. Monikulttuurisuus ja monikielisyys on myös lisääntynyt. Työpajojen on pitänyt huomioida oman palvelun kehittämisessä sen oikea-aikaisuutta sekä palvelun kohdentumista oikealle tarvitsijalle. Myös henkilöstö on joutunut pohtimaan mm. omaa osaamistaan muutoksessa. Odotukset palvelun vaikuttavuudesta etenkin nuorten jatkolut esim. työllistyminen tai koulutukseen siirtyminen haastavat työpajatoimijoita toimintaympäristön sekä asiakaskunnan muuttuessa. Omniolla halutaan kirkastaa työpajatoiminnan tavoitetta ja tarkoitusta myös valtakunnallisesti kehittäen ja haetaan tästä myös suuntaa tulevaan. Omnian nuorten pajoilla on huomioitu, että asiakkaan eli nuoren näkökulmasta

palveluverkosto näyttäytyy valitettavan usein sirpaleisena, joten verkostoyhteistyön tärkeys tulevaisuudessa nähdään entistä tärkeämpänä.

Omnian nuorten pajoilla on haluttu edistää kokeilukulttuuria. Pop up työpajatoiminnan avulla Omnian nuorten pajat ovat voineet kehittää palvelun toimivuutta ja tehdä havaintoja kehittämistyöstä. Pop up työpajat mahdollistavat nuoria kiinnostavien työpaja sisältöjen toteuttamisen aina tietylle määräajalle. Pop up työpajojen toiminnassa ja elinkaassa on haluttu huomioida nuorten hakeutuminen työpajalle mutta myös nuorten mahdollisuudet jatkopolkuihin koulutukseen siirtymiseen tai työllistymisen näkökulmista. (Sosiaalinen tilinpäätös 2019)

2.3 Nuorten ekosysteemi työskentely Espoossa

Työllisyyden hoidon iso kuva muuttui maaliskuussa 2021, kun valtakunnallisten työllisyyden kuntakokeilujen rinnalla myös Espoossa käynnistyi kuntakokeilu, tämän myötä mm. alle 30-vuotiaiden espoolaisten työnhakijoiden asiakkuus siirtyi Te- toimistosta kunnan vastuulle. Kuntakokeilun tavoitteena on löytää uusia ratkaisuja nuorten työttömien työnhakijoiden palveluihin sekä kiinnittää huomio nuorisotyöttömyyden ennaltaehkäiseviin toimiin. Ennen kokeilun alkua keväällä ja alkusyksystä 2020 kokoontui useita ammattilaisia yli toimialojen ja sektorirajojen muotoilemaan verkostotyötä uudelleen nuorten työllisyyden edistämisen hyväksi useissa toteutuissa työpajoissa. Ratkaisuja haettiin mm. ennaltaehkäisevään työhön, työttömyyden nopeaan katkaisemiseen sekä työmarkkinoille palaamiseen. Työpajatyöskentelyyn osallistuneet toimijat tuottivat alhaalta ylöspäin selkeitä ja konkreettisia ratkaisuja. Nuorten työllisyyden ekosysteemi tulee perustumaan palveluohjauksen tehostamiseen, taitojen kehittämiseen sekä työmahdollisuuksien tarjoamiseen. (Eskelinen & Heliskoski 2020) Ekosysteemi toimijoita Espoossa ovat mm. kuntakokeilu, ohjaamotalo, Omnia, työpajat ja OKM hanke, Sosiaali- ja terveystoimialan kanssa tehtävä yhteistyö sekä STM työkykyhanke.

Kuntakokeilujen tavoitteena on mahdollistaa asiakaslähtöinen toimintamalli, jossa osaavat omavalmentajat ovat ratkaisevassa roolissa. Vastuuvirkailija toimii oman asiakkaansa vastuullisena palveluiden koordinoijana. Omatyöntekijä toimii asiakkaansa tukena, kunnes asiakkaan tarve omatyöntekijälle poistuu esimerkiksi työllistymisen, koulutukseen ohjautumisen tai muun siirtymisen kautta. Kuntakokeilussa omavalmentajilla on mahdollisuus tukea asiakasta oman polun löytämisessä. (Kela 2021)

Työ- ja elinkeinoministeriön asettaman kolmivuotisen työllisyyden kuntakokeilun tavoitteena on muun muassa edistää nykyistä tehokkaammin työhön ja koulutukseen ohjautumista. Vanhustyön Traineesissa työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret aikuiset tutustuvat ryhmän ja oman ohjaajan tuella ikääntyneisiin ja heidän arkeensa palvelutaloissa. Ryhmäjakson aikana kokeillaan erilaisia tehtäviä nuorten omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaisesti, ja harjoitellaan samalla itsetuntemus-, vuorovaikutus-, ja työelämätaitoja. Esimerkiksi kahden edellisen vuoden aikana toiminnassa on ollut mukana toistasataa nuorta. **74 %** toiminnassa mukana olleista nuorista ilmoitti motivaationsa koulutukseen ja / tai työhön hakua kohtaan kasvaneen ryhmäjakson aikana. **60 %** hakeutui ryhmäjakson aikana sote-alan opintoihin tai palkkatyöhön, loput muille aloille. (Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto 2021)

Kesällä 2021 Työllisyys Espoo ja Espoon maahanmuuttajapalveluiden yhteistyön kautta saatiin ohjattua Vanhustyön trainee- ohjelmaan työkokeiluun kotoutumisvaiheessa olevia maahanmuuttajanuoria. Nuorten ekosysteemytöskentelystä vastaava verkostopäällikkö Kirsi Eskelisen mukaan onnistunut yhteistyö Vanhustyön Trainee -toiminnan kanssa on esimerkki siitä, miten eri toimijoiden osaamista ja resursseja yhdistelemällä on voitu luoda konkreettisia ratkaisuja edistää nuorten yhtäläisiä mahdollisuuksia edetä kohti työelämää (Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto 2021)

2.4 Kuntouttava työtoiminta, työkokeilu ja palkkatuettu työ

Etsivään nuorisotyöhön sekä työpaja toimintaan osallistui v. 2020 aikana yli 44 000 nuorta sekä aikuista. Työpajat tarjoavat valmennettaville sekä kuntouttavaa työtoimintaa, mahdollisuuden työkokeiluun sekä palkkatuettuja tehtäviä. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu mutta se on myös työttömyysturvain mukainen työllistymistä edistävä palvelu. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on:

- ehkäistä työttömyyden aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia asiakkaan toimintakykyyn
- vahvistaa asiakkaan elämän- ja arjenhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä
- ehkäistä syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuutta työtoimintaan ja muihin palveluihin

Kuntouttavan työtoiminnan lakiin tehtiin tarkennuksia lokakuussa 2020. Muutoksen tavoitteena on parantaa kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien asiakkaitten oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon sekä aktivointisuunnitelmaan ja monialaiseen työllistymissuunnitelmaan tulee kirjata kuntouttavan työtoiminnan tavoite sekä henkilölle annettava tuki ja ohjaus

kuntouttavan työtoiminnan aikana. Laki astui voimaan 1.1.2021. Kuntaliitto on ottanut kantaa lakiuudistukseen käsittelyprosessiin ja siihen että lakiin tehtiin muutoksia, jotka lisäävät kunnalle asetettuja tehtäviä ja velvoitteita, ilman ylimääräistä lausuntokierrosta. Kritiikkiä on esitetty myös siitä, että työtoiminnasta valtiolta saatava kustannuskorvaus osallistujaa ja toimintapäivää kohden on jäänyt auttamattomasti kustannuskehityksestä. Kunnat saavat korvauksen valtiolta päiviltä, joina asiakas on osallistunut kuntouttavaan työtoimintaan sekä sosiaali- ja terveydenhuollolle myönnettävien valtionosuuksien kautta. Kuntien osuus työmarkkinamenojen kustannuksiin on kasvanut työttömyyslukujen kasvaessa. Pitkään työttömänä olleet tuottavat kunnalle isoja kustannuksia, kun kunta maksaa sakkoina joko puolet tai jopa 70 % työmarkkinatukimenoista (Thl 2019) Kunnat järjestävät kuntouttavan työtoiminnan joko itse tai ostavat palvelun yksityisiltä palvelutuottajilta tai esim. järjestöiltä. Kunnat ovat saaneet pyyhkeitä siitä, että ohjaavat herkästi työttömiä henkilöitä muiden palveluiden puuttessa kuntouttavan työtoiminnan palveluun. Tarja Filatov(sdp) selvitti vuonna 2016 kuntouttavaan työtoimintaan ohjautumisen, kuntien palkkatukimäärärahojen leikkaantumisen sekä kunnan työmarkkinatukivelvoitteen yhteyttä toisiinsa. Selvityksessä todettiin, että vaikka kuntouttavan työtoiminnan lainsäädäntö asettaa sangen tiukat ehdot toiminnalle, voi väärin perustein asiakkaita palveluun ohjautua edellä mainittujen syiden perusteella. (Keski-Suomalainen 2016)

Eduskunta hyväksyi soteuudistuksen kesäkuussa 2021 ja laki astui voimaan heinäkuussa. Kuntouttava työtoiminta sotepalveluna siirtyy uudistuksen myötä hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Tämä saattaa heijastua kunnallisten työpajojen toimintaedellytyksiin heikentävällä tavalla, mikäli valtionrahoitus poistuu. Pahimmillaan tämä voi johtaa työpajatoiminnan alasajoon monissa kunnissa. Eri eduskuntaryhmät, kunnalliset toimijat sekä Valtakunnallinen työpajayhdistys ovat esittäneet huolensa heikossa työmarkkina asemassa olevien henkilöiden palveluiden turvaamisesta soteuudistuksen yhteydessä. Valtakunnallinen työpajayhdistys Into on lausunnossaan ottanut kantaa työpajatoiminnan edellytysten turvaamista lailla. (Into 2019)

Työkokeilu on Te-hallinnon työllistymistä edistävä palvelu, johon osallistutaan tyypillisesti joko uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille palaamiseksi. Työkokeilua voidaan järjestää myös ammatillisena kuntouksena Kelan, työeläkelaitosten tai vahinkovakuutusyhtiöiden toimesta. Työkokeilua voidaan toteuttaa yhdenjaksoisesti samassa työpisteessä aina kuusi kuukautta kerrallaan. (te-palvelut.fi 2021)

Omiin havaintoihini perustuva kokemus on, että työpajan valmentautujalle kuntouttavan työtoiminnan palvelu sekä työkokeilu näyttäytyvät sängen samankaltaisina palveluina. Valmentautujien voi olla hankalaa ymmärtää palveluiden sekä toiminnan välistä eroa, etenkin jos työtehtävät ja toiminnallisuus työpajalla säilyvät samanlaisina. Valmentautijat ovat toivoneet työkokeilua kuntouttavan työtoiminnan jatkeeksi mm. silloin kun edellytykset siirtyä joko työelämään tai opintoihin eivät ole riittäviä ja tarjolla ei ole muuta palvelua, kun kuntouttava työtoiminta on päättymässä. Espoossa kuntouttavan työtoiminnan palvelussa on voinut olla enimmillään n. 12 kk ajan. Kuntouttavassa työtoiminnassa viikoittainen päivien määrä voi olla enintään neljä päivää viikossa ja työtunteja vähintään 4 tuntia päivässä. Työkokeilussa voidaan päivittäisten työtuntien nostaa 6 tuntiin päivässä ja työkokeiluun voidaan osallistua viitenä päivänä viikossa. Työkokeilua työpajoilla on voitu mahdollistaa kuntouttavan työtoiminnan jatkeeksi silloin kun valmentautuja sekä valmentaja ovat arvioineet työtoiminnan jatkumisen vahvistavan valmentautujan oman tavoitteen saavuttamista, osaamisen vahvistamista ja valmennukselle voidaan asettaa konkreettinen tavoite työmarkkinoille paluun tukemiseksi esim. opiskeluun haakeutuminen tai työllistyminen palkkatuella.

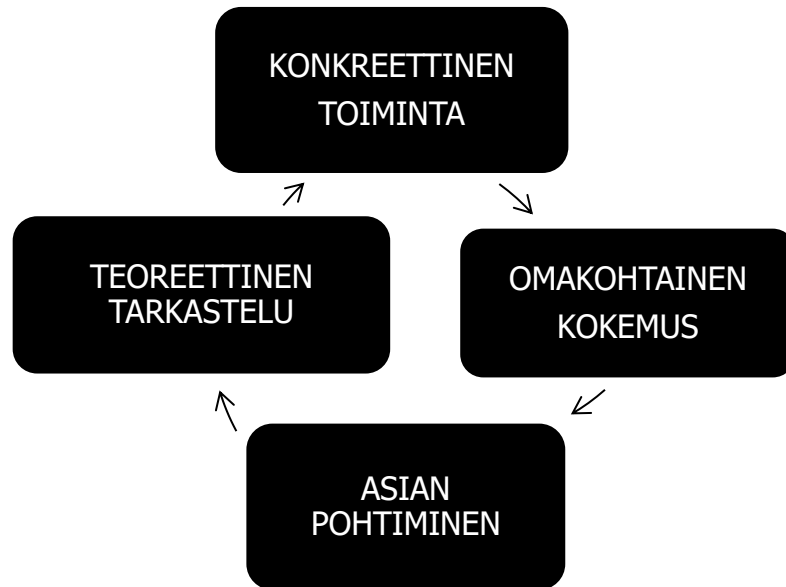
Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu harkinnanvarainen tuki. Työnantaja, joka palkkaa työttömän työnhakijan, voi saada taloudellista tukea palkkatukena 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista. Eräissä tilanteissa yhdistys, säätiö tai rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta voi saada palkkatukea 100 prosenttia palkkauskustannuksista. Palkkatuetun työn tarkoituksena on edistää työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Vaikka palkkatuki myönnetään ja maksetaan työnantajalle, tuen myöntäminen lähtee aina työttömän työnhakijan palvelutarpeesta. Tuella kompensoidaan työntekijän alentunutta tuottavuutta (tem.fi 2021) Palkkatukea on kritisoitu siitä, että sen työllistämisen vaikutukset ovat jääneet vähäisiksi ja yritykset ovat arvostelleet sen byrokraattista hankaluutta. Tämän vuoksi tukirahoja on jäänyt myös aikaisempina vuosina runsaasti käyttämättä. (Toivonen 2019) Kansainväliset tutkimukset viittaavat yksityiselle sektorille kohdistuvan palkkatuen edistävän tuensaajien työllistymistä avoimille työmarkkinoille, kun taas julkisen sektorin palkkatuen työllisyysvaikutukset ovat joko olemattomat tai jopa negatiiviset. Harvat olemassa olevat suomalaiset tutkimukset ovat linjassa tämän johtopäätöksen kanssa. Aktiivista työvoimapolitiikkaa koskevassa tutkimuskirjallisuudessa yksityisen sektorin palkkatuki nähdäänkin toimenpiteistä kaikkein vaikuttavimpana.

Palkkatuen on katsottu olevan erityisen hyödyllinen työmarkkinoiden erityisryhmien etenkin pitkäaikaistyöttömien, maahanmuuttajien sekä nuorten työmarkkina-aseman parantamisessa (Asplund & Kauhanen & Päällysaho & Vanhala 2018)

2.5 Työpajapedagogiikka, osallisuutta ja työelämälähtöisyyttä

Työpajan pedagogisen käsitteiden, määritelmän sekä roolin käytännön toteutumisen tarkastelu ovat osoittautuneet itselleni opinnäytetyön prosessin eri vaiheissa mielekkääksi ja merkitykselliseksi tarkastelun kohteeksi. Teoriatiedon käsitteleminen ja sen yhdistäminen osaksi omaa kehittämistyötä on ollut oman oppimisen kannalta tärkeää. Yhdysvalloissa 1900-luvulla vaikuttanut kasvatustieteiden psykologi John Dewey on katsottu olevan yksi merkittävimmistä henkilöistä työpajatoiminnan pedagogisen ajattelun taustalla. Dewey korostaakin elinikäistä oppimista sekä oman toiminnan merkitystä oppimisprosessissa. Deweyn kokemusfilosofia lähestyy oppimista käytännönläheisesti sekä painottaa omakohtaisen kokemuksen merkitystä oppimisessa. Tekemällä oppiminen on edelleen työpajatoiminnan pedagogian ydintä. Valmentautuja saa turvallisesti ohjatussa ympäristössä mahdollisuuden kokeilla, häntä tuetaan tekemään havaintoja omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä. Oppimisen tueksi valmentautujalle mahdollistetaan oman oppimiskokemuksen jatkuva jakaminen valmentajan tai työpajaohjaajan sekä muun valmentautujaryhmän kanssa. Koska tekemällä oppiminen on käytännönläheistä ja konkreettista, kokemukseni mukaan työpajavalmentautujien onkin helpompi arvioida ja nähdä oman osaamisen lisääntyminen, toiminnallisen tekemisen kuin teoreettisen oppimisen kautta. (Hämäläinen & Palo 2014)

Työpaja pedagogiikkaa ja valmentautujan oppimisprosessia voidaan tarkastella myös David A. Kolbin kehittämän kokemuksellisen oppimisen kehän kautta. Kolbin mukaan oppiminen tapahtuu nelivaiheisena syklinä. Uuden asian opettelu edellyttää konkreettisen reaaliaikaisen kokemuksen reflektointia. Tämän perusteella kokemus käsitteellistetään sekä kehitetään uusi toimintamalli. Tätä kokeillaan aktiivisesti, jolloin syntyy taas konkreettista kokemusta.

kuva 1. Kolbin kokemuksellinen oppimisen kehä

Työpajatoiminta parhaimmillaan tukee toimintaan osallistuvien omatoimijuutta sekä mahdollistaa ryhmätoiminnan kautta yhteisöön kuulumisen sekä osallisuuden. ” Osallisuus on tietoista yhteiskunnan jäsenyyttä, yhteiskunnallista osallistumista, vastuun ottamista, omaan elämäntapaan vaikuttamista ja itsetoteutusta jokapäiväisessä elämässä” (Hoikkala & Sell 2007) Osallisuus edellyttää jotain kontekstia; se lähtee ihmisestä itsestään ja on omien päämäärien sekä kykyuskomusten prosessi, johon vaikuttavat myös muut ihmiset, olosuhteet ja sosiaaliset rakenteet. (Hoikka & Sell 2007) Työpajatoimintaa suunniteltaessa on otettava huomioon valmentautujien erilaiset taustat ja toimintaa on kyettävä organisoimaan siten että jokainen valmentautujalla on mahdollisuus osallistua toimintaan omien kykyjensä ja voimavarojensa mukaan. Osallisuuden tukeminen edellyttää työpajatoimijoilta ammattitaitoa ja kykyä luoda luottamusta valmentautujiin sekä taitoa ohjata ryhmää sekä yksilöä.

On arvioitu, että työpajoilla tarjottavien valmennuspalvelujen tarve tulee lisääntymään entisestään lähitulevaisuudessa. Myös valmennettavien statuksen on arvioitu muuttuvan enemmän kuntoutettavien palvelujen suuntaan. (Hämäläinen & Palo 2014, 62) Vaikka osallisuus, yhteisöllisyys ja sosiaalinen vahvistuminen ovat työpajalla toteutettavien kuntouttavien palvelujen keskiössä, tulee sen rinnalla kuitenkin huomioida elinkeino- ja työelämän muuttuvat olosuhteet sekä valmennettavien yhä yksilöllisemmin esille tulevat palvelutarpeet. Tämä haastaa työpajatoimijat kehittämään omaa toimintaansa myös työelämään suuntautuen. Yksilövalmennus on

aikaa vievää, joten myös resurssikysymykset nousevat esille. On arvioitu, että työpaja valmentajien määrää tulee lisätä, jotta työpajat pystyvät vastaamaan valmentautujien yksilöllisiin tarpeisiin tulevaisuudessa. (Hämäläinen & Palo, 2014, 63) Työelämälähtöisyyden teema on näkynyt huomattavalla tavalla myös koulutusmaailmassa ja sen muutoksissa. Yhä enemmän itse oppiminen toteutuu ja oppimista tunnustetaan käytännössä työelämäharjoittelu jaksoilla aidossa työelämäympäristössä. Osaaminen tunnustetaan näyttötutkinnoin. Työpajoilla toteutettava oppinnollistaminen haastaa oppilaitokset kehittämissyhteistyöhön työpajatoimijoiden kanssa.

2.6 Kehittämistyön tavoitteet

Kehittämistyön tavoitteena oli tutkia sotepajaan osallistuneiden nuorten kokemusta palvelupolusta ja sen vaikuttavuudesta. Tavoitteena oli mahdollistaa nuorten työskentely erilaisissa avustavissa tehtävissä ohjattuna Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksessa. Covid-19 pandemian vuoksi lähityöskentely elä- ja asu seniorikeskuksessa ei ollut mahdollista, joten toimintaa tuli muotoilla uudelleen. Nuoret kehittivät ohjaajan sekä Leppävaaran elä -ja asu seniorikeskuksessa työskentelevien vastuuhenkilöiden tuella toiminnallisen luontopolun seniorikeskuksen lähellä sijaitsevaan Albergan puistoon.

Luontopolun toteuttamisessa nuoret joutuivat huomioimaan ikäihmisten erilaiset toimintakyvyn rajoitteet sekä ottamaan huomioon ympäristön asettamia haasteita. Ikääntymiseen liittyy toimintakyvyn asteittaista heikentymistä, johon voivat myös vaikuttaa pitkäaikaisraudet ja näistä johtuvat toiminnan rajoitteet, harjoittelun puute sekä ikääntyneen henkilön elinympäristö (Strandberg & Tilvis. 2016, 444.) Monet erilaiset tekijät vaikuttavat ikääntyneen toimintakykyyn, tämä tuli ottaa huomioon luontopolkua toteutettaessa. Esimerkiksi fyysisen toimintakyvyn heikkeneminen vaikeuttaa ikääntyneen henkilön liikkumista ja arjen askareista selviytymistä. Psykkisen- ja kognitiivisen toimintakyvyn heikkenemisen taustalla voi olla mm. muistisairaus tai muu mielialaa laskeva tekijä, joka vaikuttaa kognitioon ja mielialaan. Sosiaalinen toimintakyky voi heikentyä, mikäli ikääntynyt kokee yksinäisyyttä tai eristäytyy sosiaalisesti muista. (Pitkälä & Valvanne & Huusko 2016, 448)

Ikäihmisille suunnatut erilaiset liikunnalliset sekä muistia virkistävät tehtävät olivat puistossa esillä kahdesti v. 2020 aikana. Toiminnallinen luontopolku sai myönteisen vastaanoton ja nuorten toiminta haluttiin huomioida julkisesti. Sotepajanuorista sekä luontopolusta tehtiin verkkojulkaisu Espoon kaupungin verkkosivustolle heinäkuussa 2020. (espoo.fi 2020)

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset olivat:

Miten ja millaisena sotepajaan osallistuvat nuoret kokevat palvelun sekä palvelupolun?

Ohjaako sotepajaan osallistuminen nuorta hakeutumaan sotealan opintoihin tai työhön?

Miten palvelua ja palvelupolkua tulisi kehittää?

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus ja sen toteutuksessa hyödynsin useita erilaisia menetelmiä. Tutkimusmenetelmiä valitessa jouduin erityisesti kiinnittämään huomiota kohderyhmääni valmennettavat nuoret sekä arvioimaan omaa rooliani tutkimuksen toteuttajana. On hyvin tyypillistä, että laadullisessa menetelmässä tutkija on lähellä tutkittavia ja jopa osallistuu heidän toimintaansa sekä tekee ilmiöistä omia perusteltuja tulkintojaan (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2014, 105). Laadullisessa tutkimuksessa tutkija pyrkii ymmärtämään ilmiötä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutkija ei aina tiedä etukäteen mitä hän etsii aineistosta ja mikä aineistosta tuottaa ratkaisun. Vastauksia kysymyksiin voidaan hakea esim. teemahaastatteluilla. (Kananen 2015) Omassa opinnäytetyössäni punaisena lankana kulki koko tutkimuksen ajan halu mahdollistaa nuorille osallistavien sekä toiminnallisten menetelmien kautta palvelun sekä palvelupolun kokemuksen arviointia sekä tuottaa luotettavaa tutkittua tietoa siitä, miten palvelua ja palvelupolkua voidaan edelleen kehittää nuorten palveluntarpeen mukaan. Tutkimustyötä varten hain lupaa tutkimustyölle Espoon seudun koulutuskuntayhtymältä.

3 AINEISTON HANKINTA

Opinnäytetyössäni aineiston hankinnan menetelminä hyödynsin nuorille järjestettyä toiminnallista yhteisöllistä työpajaa sekä kyselyä sotepajaan osallistuneille nuorille. Lisäksi toteutin puolistrukturoidun teemahaastattelun sotepaja nuorten kanssa työskennelleille ohjaus- ja valmennushenkilöille, oppilaitoksen edustajalle sekä työelämäyhteistyökumppaneille sekä hyödynsin benchmarkkausta eli vertaisoppimista ja omia havaintoja.

3.1 Toiminnallinen yhteisöllinen työpaja

Ennen työpajan järjestämistä olin tavannut nuoret jo useampaan otteeseen, saanut tutustua heihin sekä olin osallistunut luontopolun toteutukseen Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksessa kesällä 2020. Nuorten kanssa työskennellessä sekä tutkittaessa nuorten toimintaa on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota siihen että nuorella on käsitys siitä mihin hän osallistuu ja mihin häntä koskevaa tutkittua tietoa käytetään. Sotepajaan osallistuneet nuoret olivat kaikki yli 18-vuotiaita ja näin ollen pystyivät itse päättämään tutkimukseen osallistumisen.

Tutustuessani nuoriin pidin tärkeänä sanoittaa opinnäytetyöni kokonaisuutta nuorille sekä korostaa tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuutta sekä sitä että kaikki kerättävä tieto on ehdottoman luottamuksellista sekä tullaan käsittelemään anonymisti. Myös sen sanoittaminen miten kerätty tieto voi vaikuttaa tulevaisuudessa toiminnan kehittämiseen sekä muiden nuorten samaan palveluun oli tärkeää saada sanoitetuksi.

Nuorten arjen ohjauksesta vastanneen työpajanohjaajan merkitys ja rooli nousee esille opinnäytetyössäni. Pidin erityisen tärkeänä luoda heti kehittämistyön alkaessa kontaktin nuorten lähiohjaajaan, tutustua häneen ja käydä hänen kanssaan säännöllisesti keskustelua sotepajan toiminnasta. Ohjaajan kanssa kävimme keskustelua ja arviointia siitä, miten tietoa sotepajaan osallistuvien nuorten kokemuksesta palvelupolusta kannattaisi kerätä ja mikä toimintatapa innostaisi nuoria osallistumaan. Ennen toiminnallisen työpajan järjestämistä tapasin myös nuoret ja aiheet käsiteltiin yhdessä heidän kanssaan. (Oppimispäiväkirja 2020–2021)

Ennen työpajan toteuttamista tutustuin erilaisiin toiminnallisiin sekä osallistaviin menetelmiin mm. miten menetelmiä on hyödynnetty sosiaalityössä erilaisten asiakasryhmien parissa. Taidelähtöisistä menetelmistä nuorten parissa on todettu, että niiden avulla on voitu vaikuttaa myönteisesti mm. nuoren itsetuntoon (Myllyniemi 2009). Taidelähtöisillä menetelmillä tarkoitetaan toimintaa, jossa yksilön terveyttä ja hyvinvointia pyritään lisäämään taiteen ja kulttuurin keinoin (Känkänen 2013, 7.)

Tampereella taidekokeiluja sekä kokemuksia tarjoavassa Tosi labrassa alle 30-vuotiaitten työttömien nuorten on ollut mahdollista vahvistaa itsetuntemusta sekä työelämävalmiuksia. Ryhmässä hiljennytään, rentoudutaan, maalataan, kirjoitetaan ja keskustellaan. Toimintaa vetää ammattitaiteilija, jolla on pitkä kokemus soveltavasta työstä. Virpi Koskela on todennut, että kun ihminen uskaltaa kokeilla jotain uutta, hän voi huomata Tosi labrassa nuori saa tukea omaan kasvuun, luovuuteensa ja potentiaaliin. Taiteilija, toiminnan vetäjä kykenevänsä asioihin, joista ei tiennyt. (utu.fi 2022)

Aikaisempaa kokemusta minulle oli kertynyt taidemenetelmien hyödyntämisestä pitkään työttömänä olleiden asiakkaiden työpajatoiminnasta. Suomenojan työ- ja oppimiskeskuksessa toimii kädentaitopaja, jossa asiakkaat toteuttavat mm. kierrätysmateriaaleja hyödyntäen tuotteita myyntiin. V. 2018 kädentaitopaja toteutti yhteistyönä Espoon kaupungin kulttuuritoimen sekä tekstiilitaiteilija Greta Muurin kanssa ryijyn. Ryijyn suunnittelusta ja toteutuksesta vastasivat Greta Muurin ohella Suomenojan kädentaitopajalla työskentelevä valmentaja, työpajanohjaaja sekä työpajan asiakkaat. Valmis työ Niittymaisema, luovutettiin Soukan palvelutalolle ikäihmisten sekä palvelutalon henkilökunnan ja vieraiden iloksi. Työpajan asiakkaat kokivat yhdessä tehdyn luovan työn olleen antoisa projekti, joka vahvisti yhteishenkeä, osallisuutta sekä asiakkaitten omaa osaamista.

Vaikka olin tehnyt tuttavuutta sotepaja nuoriin ja tehnyt havaintoja heidän toiminnastaan ei minulla ollut tarkkaa kuvaa nuorten elämäntilanteesta, vahvuuksista sekä osaamisesta. Kesällä 2020 toteutetun luontopolun yhteydessä nuoret saivat käyttää luovuuttaan sekä kuvallisen ilmaisun taitoja. Luontopolun toteuttaminen sekä keskustelu nuorten ja työpajaohjaajan kanssa vahvistivat luovan sekä taidepohjaisen menetelmän käytön aineistoa hakumenetelmänä.

3.2 Kysely

Laadin lyhyen kyselylomakkeen (Liite 1) joka toimitettiin nuorille sähköpostilla, kun nuorten jaksot olivat sotepajalla päättymässä. Lomaketta laadittaessa tuli huomioitavaksi se, että lomake on pituudeltaan kohtuullinen ja että se on ulkoasultaan riittävän selkeä vastaajille. Lomaketutkimuksissa on pyrittävä tutkimusongelman kannalta kattavaan, mutta samalla yksinkertaiseen ja helppotajuiseen kysymyksenasetteluun. Varsinkaan tieteellisessä kyselyssä ei pidä harrastaa varmuuden vuoksi kysymistä. On hyvä muistaa, että vastaajajoukko tuntee vain harvoin tutkittavan aihealueen yhtä hyvin kuin kysymysten laatija. Lomakkeen potentiaalisten palauttajien täytyy paitsi jaksaa, myös osata vastata kyselyyn. (KvantiMOTV)

Kysely on aineiston keräämisen tapa, jossa kysymysten muoto on standardoitu eli vakioitu. Vakiointi tarkoittaa, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Kyselyssä vastaaja itse lukee kysymyksen ja vastaa siihen. (Vilkkä 2007)

3.3 Haastattelut

Opinnäytetyöni tiedonhaussa hyödynsin menetelminä myös haastatteluja. Haastattelin sotetyöpajan ohjaajaa, nuorten parissa työskennellyttä yksilövalmentajaa, hoitotyön opettajaa oppilaitoksesta sekä työelämä yhteistyökumppaneita Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksesta. Menetelminä käytin puolistrukturoitua teemahaastattelua sekä ryhmähaastattelua.

Teemahaastattelu voidaan hyödyntää tutkimustilanteissa, jolloin halutaan saada selville tutkitavan kohteen ajatuksia tutkittavasta ilmiöstä. Teemahaastattelussa teemat suunnitellaan huolellisesti, mutta kysymysten järjestys, sanamuotoja tai painotuksia voidaan vaihdella haastattelusta toiseen, jos niissä ilmenee jotain mielenkiintoista, jota ei ole osattu huomioida etukäteen. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2014, 41)

Kaikki haastattelut toteutettiin teamsin välityksellä. Ennen haastattelua olin käynyt aiheesta sähköposti- ja puhelin keskustelua haastateltavien kanssa ja sovimme aikataulun haastattelujen toteutukselle. Haastateltaville lähetin teamsin sekä sähköpostin välityksellä kysymyksiä ja teemoja, jotta haastateltavat pystyivät orientoitumaan keskusteluun ennakkoon. Haastattelut toteutettiin loppuvuodesta 2020 sekä keväällä 2021.

Yksilöhaastattelut olivat n. tunnin mittaisia tilaisuuksia kestoaltaan. Olin ennakkoon sopinut haastateltavien kanssa, että heidän luvallaan talletan haastattelut, jotta voin palata aineiston käsittely vaiheessa haastattelussa esille nousseisiin seikkoihin. Sovimme että tallenteet poistetaan heti kun aineisto on käsitelty. Keskustelun tallentaminen oli itse keskustelu tilanteeseen keskittymisen ja myöhemmin myös aineiston käsittelyn näkökulmasta tarpeellista.

Yksilöhaastattelujen kautta sain kerättyä täydentävää aineistoa opinnäytetyöni tutkimuskysymyksiin nuorten palvelupolkuun vaikuttaviin tekijöihin, johtopäätöksiin sekä jatkokehittämisen ideointiin.

Työelämä yhteistyökumppaneita päädyin haastattelemaan ryhmämuotoisesti. Ryhmähaastattelua voidaan käyttää joko yksilöhaastatteluiden sijaan tai niiden ohessa. Ryhmähaastattelussa keskustellaan tutkimuksen kohteena olevista asioista yhdessä siten, että haastattelija puhuu samanaikaisesti useille haastateltaville, mutta kysyy välillä kysymyksiä myös yksittäisiltä ryhmän jäseniltä. Ryhmähaastattelu voidaan toteuttaa esimerkiksi teemahaastattelurungon avulla, jolloin haastattelija pitää huolen siitä, että kaikki teemat käydään läpi ja pyrkii innoittamaan kaikkia ryhmän jäseniä monipuoliseen keskusteluun. Tavoitteena on, että keskustelu on vapaamuotoista, joten strukturoitu lomake ei sovellu ryhmähaastatteluihin. Ryhmähaastattelun etuna on, että sillä saadaan nopeasti tietoa useilta henkilöiltä samanaikaisesti. Ryhmän jäsenet voivat auttaa toisiaan muistamaan jotain, mitä yksin haastattelussa oltaessa ei välttämättä tulisi mieleen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006)

Työelämän edustajat olivat minulle entuudestaan tuttuja oman työni kautta. Ennen haastattelun toteuttamista pohdin sitä, onko tunnettavuudesta etua vai haittaa ja voiko tämä mahdollisesti vaikuttaa toiminnan arviointiin, palautteen antoon sekä siihen, miten keskustelu etenee. Tunnin mittaisessa haastattelussa keskustelu oli kuitenkin sujuvaa, ryhmänjäsenet huomioivat ja täydensivät toistensa vastauksia. Henkilöt, jotka olivat eniten tehneet käytännön yhteistyötä sote-pajan kanssa, pystyivät mielestäni hyvin vastaamaan annettuihin kysymyksiin ja antamaan myös suoraa rakentavaa palautetta. Sain haastattelusta etenkin jatkokehittämiseen ideoita.

Kaikkien näiden haastattelujen kohdalla jouduin tarkastelemaan omaa rooliani haastattelijana sekä valmistautumaan tilanteeseen huolellisesti, etenkin kun haastattelut toteutettiin teamsissa. Oli tärkeää pyrkiä huomioimaan haastateltavat sekä ymmärtää että jokainen haastattelu tilanne on ainutlaatuinen, kielellinen vuorovaikutustilanne, eräänlainen "kielipeli" joka on suunniteltava huolellisesti ja johon tulee valmentautua ja valmistautua. (Hirsjärvi & Hurme 2000) Myös

haastattelijan käyttäytymisellä, eleillä ja ilmeillä sekä muilla ominaisuuksilla on merkitystä vuorovaikutustilanteen muodostumisessa. Haastattelussa tarvitaan sosiaalisia taitoja, jotta vuorovaikutustilanne erilaisten ihmisten kanssa on sujuvaa. (Hirsjärvi & Hurme 2000)

Pyrin haastattelutilanteissa luomaan keskusteleavan ja vuorovaikutusta tukevan ilmapiirin. Haastateltavien oli mahdollista esittää myös minulle kysymyksiä ja palata omiin vastauksiin tarkentamalla niitä. Jälkikäteen jäin pohtimaan, että haastattelun yhteydessä olisin voinut pyytää palautetta omasta haastattelu suoriutumisesta oman oppimisen vuoksi. Itsearviointia toteuttaessa pohdin, että aito fyysinen läsnäolo ja tapaaminen olisi ollut mielekkäämpi tapa toteuttaa haastattelut ja niissä keskustelu olisi saattanut olla syvempää ja henkilökohtaisempaa.

3.4 Benchmarking eli vertailumenetelmä

Vaikka itselläni on omaan työkokemukseen sekä havaintoihin perustuvaa sekä kerättyä tietoa sote-pajan toiminnasta aikuisten työttömien henkilöiden parista, arvioin tarpeelliseksi tutustua myös muualla toteutettuun vastaavaan sote-paja toimintaan, jotta saatoin hyödyntää vertailua tutkimusmenetelmänä riittävällä tavalla. Benchmarking, vertaisarviointi, esikuva-arviointi tai vertaisanalyysi tarkoittaa käytännössä oman toiminnan vertaamista toisten toimintaan. Benchmarkingin tarkoituksena on auttaa tunnistamaan oman toiminnan heikkouksia, ja laatia niiden pohjalta kehittämideoita sekä kehittämiseen tähtäviä tavoitteita. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2014, 43)

Vertailumenetelmää toteuttaessa tutustuin myös Lahdessa toimivaan Diakoniasäätiön ylläpitämään Sote työ-paja Stooriin.

3.5 Omat havainnot ja kehittämispäiväkirja

Opinnäytetyön toteuttamisessa hyödynsin omaa aikaisempaa työkokemusta aikuisten sote-pajasta sekä tein havaintoja tavatessani nuoria sote-pajalaisia eri tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Läpi koko kehittämistyön pidin itselleni kehittämispäiväkirjaa, johon lähes viikoittain tein muistiinpanoja ja huomioita kehittämistyön etenemisen vaiheista. Kehittämispäiväkirjojen katsotaan muodostavan kehittämistoiminnan epävirallisen seurannan. Päiväkirjat perustuvat aina tekijän henkilökohtaiseen reflektioon. Päiväkirjassa voidaan kuvata työskentelyä osallistujien ja yhteistyötahojen kanssa, sekä ideoita ja oivalluksia prosessin linjauksista, tavoitteista ja työtavoista. Päiväkirjaan voidaan kirjata huomioita kehittämistyön yllättävistä käänneistä ja

ristiriidoista, sekä purkaa myönteisiä ja kielteisiä kokemuksia. Myöhemmin prosessin kiinnostavia vaiheita voidaan paikantaa esim. jännitteiden ja ristiriitojen kautta. (Toikko & Rantanen 2009)

3.6 Nelikenttä analyysi- Swot

Kyselyjen, haastattelujen sekä vertailun kautta saatua tietoa päädyin käsittelemään SWOT-analyysin avulla. SWOT-analyysiä voidaan käyttää, kun halutaan arvioida esim. organisaation tai sen toiminnan sisäisiä vahvuuksia (Strengths) ja heikkouksia (Weaknesses) sekä ulkoisen toimintaympäristön mahdollisuuksia (Opportunities) ja uhkia (Threats). SWOT nähdään ennen kaikkea strategisen suunnittelun apuvälineenä, jota voidaan käyttää myös verrattaessa toisiinsa erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja. SWOT-analyysia varten muodostetaan nelikenttä, jonka yläosan kentissä on tilaa organisaation (tai ratkaisuvaihtoehdon) vahvuuksille ja heikkouksille. Alaosan kenttiin kirjataan toimintaympäristön antamat mahdollisuudet ja uhat. (Outinen & Lempinen & Holma & Haverinen 1999, 146)

4 KEHITTÄMISTYÖN ETENEMINEN

Vuonna 2019 tapasin ensimmäistä kertaa Omnia koulutuskuntayhtymän nykyisen palvelujohtajan ja kävimme jo tuolloin keskustelua aikuisille työttömille henkilöille suunnatusta sote-ryhmä toiminnasta. Helmikuussa 2020 tapasimme uudelleen nuorten työpajojen edustajien kanssa. Tässä tapaamisessa kävi ilmi, että nuorten palvelut olivat käynnistämässä sote-pajaa pop up kokeiluna kevään 2020 aikana. Kokeilun aikatauluksi oli asetettu huhtikuu- joulukuu 2020. Oma roolini oli toimia aloitteen tekijän roolissa ja avata keskustelua Leppävaaran elä ja asu keskuksen toimijoiden kanssa, miten mahdollistamme sote-paja nuorten jalkautumisen erilaisiin avustaviin tehtäviin aikuisten palveluryhmän asiakkaitten rinnalla. Laadimme sähköisen tiedotteen ja se välitettiin Leppävaaran elä- ja asu keskuksen vastuuhenkilöille helmikuussa 2020. Maaliskuussa 2020 juuri ennen koronarajoitusten alkua ennätimme tavata vastuuhenkilöt ja alustavasti sopia, että toimintaa voidaan käynnistää, kun nuoria ohjautuu palveluun. Sote-pajalle oli jo tuossa vaiheessa rekrytoitu työpajanohjaaja ja tarkoituksena oli, että yksityiskohdat toimintapäivistä ja tehtävistä sovitaan niin että työpajaohjaaja on mukana. (oppimispäiväkirja, 2020–2021)

4.1 Nuorten ohjautuminen sote-työpajaan

Opinnäytetyöni tarkastelee nuorten sote-pajan toimintaa ajalla maaliskuu 2020- toukokuu 2021. Läpi koko tarkastelu ajan kehittämistyön yhtenä haasteena oli nuorten heikko palveluun ohjautuminen sekä se että Covid-19 pandemian tuomat rajoitukset estivät elä- ja asu seniorikeskuksessa alkuperäisen suunnitelman mukaisen toiminnan. Sote-pajaan osallistuneiden nuorten alhainen osallistujamäärä ei kuitenkaan vaikuttanut tarpeeseen lähteä muuttamaan opinnäytetyöni tutkimuskysymyksiä. Opinnäytetyöni tarkastelee juuri tähän toimintaan ja palveluun ohjautuneiden nuorten kokemuksia ja ovat mielestäni arvokkaita juuri sellaisena. Pidin merkityksellisenä sitä, että nuoret tulevat kuulluksi mikä heitä auttoi työtoimintaan ohjautumisessa ja onko heillä kehittämisideoita työpajatoiminnankehittämiseen. Palvelupolkua kehitettäessä nuorten ohjautuminen palveluun nousikin yhdeksi keskeisistä tarkastelun kohteista. Toiminnallisen yhteisöllisen työpajan sekä nuorille toteutetun kyselyn kautta oli mahdollista lähteä hakemaan selitteitä sille mitkä eri tekijät myötävaikuttavat siihen että nuori innostuu työpajatoiminnasta ja aloittaa palvelun. (Oppimispäiväkirja 2020–2021)

4.2 Ohjaajan rooli ja merkitys

Mainitsin aiemmin, että nostan opinnäytetyössäni esille työpajaohjaajan roolin ja merkityksen. Toimiakseen ryhmäohjaajana ei välttämättä tarvita koulutusta. Koulutuksen kautta voidaan parhaimmillaan kuitenkin saada apuvälineitä ohjaamisen toteuttamiseen, mutta se ei toimi yksiselitteisesti reseptinä hyväksi ohjaajaksi kehittymiselle. (Kaukkila & Lehtonen 2008, 58.) Vuorovaikutustaitojen katsotaan olevan ohjaamisen ydin sekä ohjaajan keskeisin työväline. Ryhmäohjaajan tehtäviin kuuluu kertoa ohjattavilleen, millaiseen vuorovaikutukseen ryhmässä tähdätään. Dialogisessa vuorovaikutuksessa tärkeänä edistävänä tekijänä nähdään ohjaajan itsensä antama esimerkki – hänen tapansa ohjata keskustelun kulkua ja osallistua siihen. (Kangas 2011, 25) Työpajoilla ohjaajan rooliin kuuluu myös ohjattavan henkilön tehtäviin perehdyttäminen, tehtävien ohjaus ja arviointi. Tämän vuoksi työpajoilla työn hallitseminen edellyttää ohjaajalta substanssi osaamista työn tekemiseen. Käytännön ohjaamisessa on nähty hyödyllisenä myös se, että ohjaajalta löytyy teorian tietoa siitä mihin hänen toimintansa perustuu ja ohjaaja osaa tarvittaessa perustella toimintaansa ohjattavalleen. (Kurtz 2008)

Suhdetyöteorioiden mukaan rakennettu luottamus on nuorille tärkeää, sillä se vahvistaa heidän omakuvaansa ja lisää motivaatiota työskennellä toivottujen muutosten saavuttamiseksi. Turvallinen ohjaaja, johon nuorella on epävirallinen, mutta pidempikestoinen suhde näyttäisi tutkimuksissa vahvistavan ainakin tiettyjen nuorten selviytymistä arjessa. (Wrede-Jäntti 2018)

Nuorten työpajoille työpajanohjaajaksi rekrytoitiin lähihoitajan tutkinnon suorittanut henkilö ja alan kokemusta omannut henkilö. Opinnäytetyön ja kehittämistyön aikana tutustuin työpajanohjaajaan sekä pääsin seuraamaan hänen tapaansa työskennellä nuorten parissa. Haastattelin myös työpajanohjaajaa. Nuorille toteutetussa yhteisöllisessä työpajassa ja kyselyssä työpajanohjaajan rooli ja merkitys nousivat esille merkittävällä tavalla. (Oppimispäiväkirja 2020–2021)

4.3 Toiminnallinen luontopolku

Alkuperäisessä suunnitelmassa sotepaja nuorten oli tarkoitus jalkautua Leppävaaran elä – ja asu keskukseen ja toimia vanhusten parissa erilaisissa avustavissa tehtävissä ohjatusti työpajaohjaajan tuella. Pandemian seurauksena elä- ja asu seniorikeskuksien ulkopuolisia kävijöitä rajoitettiin voimakkaasti ja tämä haastoi sotepajalaiset pohtimaan yhdessä työpajaohjaajan kanssa toiminnan organisointia uudelleen. Rajoitteet olivat voimassa koko opinnäytetyölle määritellyn kehittämistyön ajanjakson.

Syntyi ajatus toteuttaa toiminnallinen luontopolku seniorikeskuksen kupeessa sijaitsevaan Albergan puistoon kesällä 2020. Luontopolkua varten tuli ensin varmistaa Espoon kaupungin puistoista vastaavalta taholta toimintaohjeet, miten huomioida alueen kasvusto ja puut. Nuoret osallistuivat yhdessä työpajaohjaajan kanssa toiminnallisen luontopolun suunnitteluun ja toteutukseen. Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksen vastuuhenkilöitä konsultoitii, jotta toiminnallisessa luontopolussa osattiin huomioida senioreiden toimintakyky sekä rajoitteet. Eri-laiset toimintarastit pyrittiin suunnittelemaan niin että ne aktivoivat rastin suorittajaa monipuolisesti esim. liikkumiseen, muistamiseen, aistimiseen sekä puheentuottamiseen.

Toimintapolun rastit kesä- 2020 koostuivat seuraavista erilaisista toiminnallisista tehtävistä:

1. Runoaita

Pihan aitaan kiinnitettynä n. 20 kpl kortteja, joissa toisella puolella tunnelmallisia kuvia mm. maisemia, luontoa, eläimiä, asetelmia ja toisella puolella positiivisia/kannustavia/elämänmyönteisiä/ iloisia runoja, sanontoja ja aforismeja.

Tarkoituksena valita mieleinen kuva ja lukea teksti, joista viriää muistoja, puhetta, kertomuksia.

2. Tietovisa Suomen luonnosta

Kysymyksiä puiden runkoihin kiinnitettynä Suomen luontoon liittyen, kysymyksiin liitetty kuvaliset vastausvaihtoehdot.

3. *Jumppaliikkeet*

Puiden runkoihin, pylväisiin ja penkkeihin kiinnitetty kuvallisia jumppaliikeohjeita, esim. sormijumppa, nilkan koukistus.

4. *Luontobingo*

Asukkaille annettavissa kuvallinen bingolomake, jonka mukaisia asioita havainnoida ulkona ja rastia löydetyt asiat yli, esim. ”jotain keltaista”, ”jotain hyvälle tuoksuvaa”, ”jokin merkki eläimestä”, ”jotain kovaa”

Sotepajan nuoret ja ohjaajat saivat toiminnallisesta luontopolusta myönteistä palautetta sekä seniorikeskuksen asukkailta, asukkaitten omaisilta sekä henkilöstöltä. Koska toiminnallinen luontopolku oli pystytetty kaupungin yleiseen puistoon, oli luontopolku käytettävissä myös muille ryhmille sekä kuntalaisille. Puistossa havaittiin kesän aikana mm. päiväkotiryhmiä sekä erityistä tukea tarvitsevien ryhmä tehtävien parissa. Espoon kaupungin vanhuspalvelut halusivat tehdä sotenuorista ja toiminnallisesta luontopolusta artikkelin, joka julkaistiin Espoon kaupungin verkkopalveluissa. Artikkelissa tuotiin esille, miten sotepaja nuoret työpajaohjaajansa tuella tuottivat seniorikeskuksen asukkaille iloa ja mielekästä tekemistä haastavana aikana, jolloin virkistystoiminta ja asukkaitten mahdollisuus vuorovaikuttamiseen oli hyvin rajattua. Toiminnallinen luontopolku sai jatkoa ja se pystytettiin toistamiseen joulukuussa 2020. (Oppimispäiväkirja 2020–2021)

5 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET

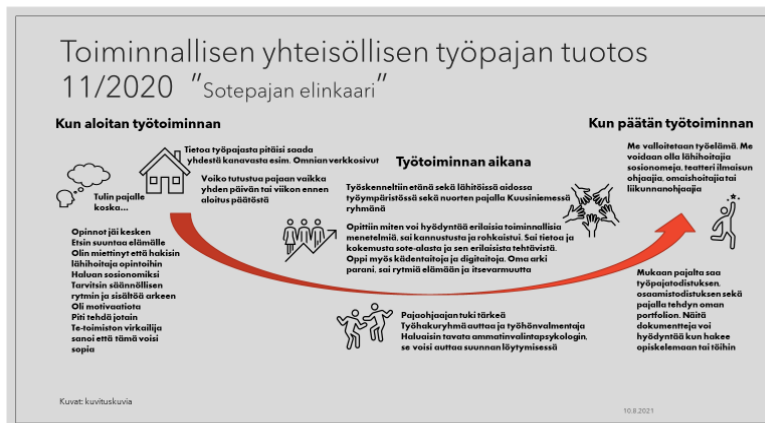
5.1 Sotepajan elinkaari

Nuorille järjestetyn tilaisuuden tavoitteena oli saada aikaan palvelupolku kuvaus, jossa nuoret sekä heidän kokemuksensa työtoiminnasta olivat keskiössä. Ennakkoon olimme valinneet palvelupolku kuvausta varten seuraavat vaiheet:

1. Työtoiminnan aloitus
2. Työtoiminnan aikana
3. Työtoiminnan päättyminen

Toiminnalliseen ja osallistavaan työpajaan osallistui neljä nuorta työpajaohjaajan lisäksi. Oma roolini oli toimia fasilitaattorina, osallistuin itse myös toteutukseen. Oman osallistumiseni koin auttavan kontaktin saamisessa nuoriin sekä uskon sen vaikuttaneen myönteisesti keskustelua tukevaan ilmapiiriin. Työpajaohjaaja osallistui myös tekemiseen yhdessä nuorten kanssa. Nuoret olivat jo aiemmin tavatessamme ilmaisseet työpajaohjaajan merkityksellisen roolin, pohiessaan sotepajalla oloa, pajalla viihtymistä sekä toiminnan mielekkyyttä. Työpajanohjaajaan luotettiin. Harkitsin vaihtoehtoa, jossa toiminnallinen tuokio olisi toteutettu ilman työpajanohjaajaa. Nuorten osallistumisen ja palvelupolku kuvauksen onnistuneen toteutuksen varmistamiseksi työpajanohjaajan läsnäolo tilauudessa oli kuitenkin mielestäni välttämätöntä. (Oppimispäiväkiriä 2020–2021)

Nuoret nimesivät palvelupolun ”Sotepajan elinkaareksi”

5.2 Kyselyn toteuttaminen

Sähköpostitse toimitetun kyselyn (liite 1) sai yhteensä kahdeksan nuorta, joista yhteensä kuusi vastasi ja palautti kyselyn. Koska oli jo ennakkoon tiedossa se, että kyselyn otos jää verrattain pieneksi tuli tämä huomioida kyselyä laadittaessa. Piti huomioida se, että kysely on riittävän validi, jotta mahdollisimman moni sote-paja nuorista sitoutuisi vastaamaan kyselyyn sekä ymmärtäisi kysymykset oikein. Kysymysten muotoilu pyrittiin toteuttamaan niin että kysymyksiin ei voinut vastata pelkästään kyllä tai ei vaihtoehdoilla. Kyselyn avulla halusin saada kerättyä nuorilta tietoa palvelupolun eri vaiheista aina aloituksesta, työtoiminnan aktiivivaiheen kautta lopetukseen. Kysymysten asettelussa ja valinnassa oli huomioitava opinnäytetyön tutkimuskysymykset sekä itse kehittämistyön tarkoitus.

Kyselyä laadittaessa pohdin myös sitä, miten nuoret ymmärtävät palvelupolun käsitteenä. Tätä työstimme yhdessä toteuttaessamme nuorten kanssa toiminnallisen taidetyöpajan ja kuvittaessamme ”sotepajan elinkaarta”. Kyselyyn valikoitui lopulta kysymykset siten että ne mukailivat taidetyöpajasta tuttuja teemoja, jotta kyselyyn vastaaminen olisi nuorille mahdollisimman helppoa ja aiheet tuntuisivat tutuilta. Kun vertaa nuorilta saatua palautetta kyselyistä, nuorten tapaamisten yhteydessä tehtyihin havaintoihin sekä toiminnallisen työpajan aikana käytyyn keskusteluun, jäi kyselyistä saatu palaute kuitenkin ohueksi. Pääsääntöisesti kyselyssä esitettyihin kysymyksiin vastattiin lyhyesti muutamilla sanoilla ja joihinkin kysymyksiin ei vastattu lainkaan.

Päädyin analysoimaan tulokset jakamalla kysymykset palvelupolun eri vaiheisiin ja kirjoittamalla vastaukset auki. Työtoiminnan aloitukseen painottuvat kysymykset 1–4, aktiivinen toiminta 5–8 ja työtoiminnan päätyminen 9–10. Kyselyn analysointi osoitti sen, että itsenäisesti kysely ei olisi tuottanut riittävästi tutkimustietoa palvelupolun kuvaamiseksi tai sen vaikuttavuuden mittaamiseksi. Kyselyn vastauksia pystyttiin kuitenkin hyödyntämään osana myöhemmin opinnäytetyössä esitettävää SWOT-analyysia. Ohessa muutamia huomio ja nosto, jotka esille kyselystä (liite1) nousivat.

Kyselyyn vastanneet ohjautuivat palveluun eri tavoin. Osa vastaajista tietoa palvelusta Te-palveluista tai Ohjaamo-talosta. Palveluun ohjaututtiin myös perheenjäsenen tai ystävän kannustamana. Motivaatioon tulla pajalle oli vaikuttanut mm. se, että sotealan opinnot olivat jääneet

aiemmin kesken, oli kiinnostusta alaan sekä opintoihin tai sote-paja vaikutti muuten mielenkiintoiselta vaihtoehdolta.

”Sain kuulla ohjaamotalon ammattipsykologilta sote-pajasta, jonne hän ilmoitti minut osallistujaksi, sillä halusin tutustua sote-alaan”

Kyselyyn vastanneista puolet jättivät joko kokonaan vastaamatta tai vastasivat ei henkilökohtaista tavoitetta koskevaan kysymykseen. Jäin pohtimaan mahtoiko tavoite käsitteenä olla nuorille epäselvä, oliko kyselyn teettämisen ja nuoren palvelu jakson ajankohdalla kyselyä teettäessä vaikutusta vastauksiin tai oliko tavoite, miten käsitelty nuoren kanssa. Kysymystä olisi voitu tarkentaa esim. apusanoja käyttämällä, selkiyttämällä käsitettä. Tavoite asiaa olisi voitu kysyä myös toisin, mitä tai miten alkuisesti muotoillen. Ennen kyselyn lähettämistä lomaketta olisi voitu testata muutamalla nuorella, toimivuuden varmistamiseksi. (Vilka 2007) Tämä jäi toteuttamatta. Työpajaohjaajan roolia kyselyn laadinnassa, kysymysten asettelussa sekä kyselyn toteutuksessa olisi voitu hyödyntää myös paremmin. Mielenkiintoisena havaintona, ne nuoret, jotka kyselyssä vastasivat henkilökohtaisen tavoitteen laatimista koskevaan kysymykseen, kokivat työpajatoiminnan itselleen myös hyödyttäneen ja auttaneen heitä eteenpäin. Palvelun päättyessä heillä oli jatkopolku tai suunnitelma, suuntautuminen sotealalle, muuhun koulutukseen tai työtehtäviin.

”Keskustelimme yhdessä työpajaohjaajan ja työelämävalmentajan kanssa tavoitteistani ja toiveistani. Sain heiltä vinkkejä tulevaan työelämään ja työpaikan hakuun. Työkokeilujaksojen aikana teimme työpajaohjaajan kanssa yhdessä osaamiskartoituksen, missä seurasimme osaamistani ja kehittymistäni”

Nuoret kuvasivat myös sen mielekkäänä, että sote-pajan toimintaan ja tekemiseen oli saanut itse olla vaikuttamassa ja kokivat tämän vahvistaneen ja antaneen heille itselleen itsevarmuutta omien ideoiden ilmaisuun. Myös se, että ryhmän toiminta ja se mitä saatiin yhdessä aikaan, huomioitiin muiden taholta, koettiin merkityksellisenä sote-pajan toiminnalle.

” Hyvä oli, että opin kertomaan omista ideoistani enemmän ”

”Teimme muiden pajalaisten kanssa mm. toimintapolun Leppävaaran elä ja asu seniorikeskukseen. Tapahtuma päättyi Espoon kaupungin nettisivuille, ja paja sai sitä kautta näkyvyyttä”

Kysely vahvisti myös sen mitä jo toiminnallinen työpaja oli osoittanut, nuoret kokivat työpajaohjaajan sekä työelämävalmentajan tuen vaikuttaneen merkittävästi työpaja jakson myönteiseen kokemukseen sekä auttaneen heitä arjenhallinnan tunteen, tulevaisuuden hahmottamisen sekä jatkolun kysymyksissä.

” Näen tulevaisuuden hieman selvemmin kuin ennen pajaa. Seuraavaksi menen kouluun, muuta en pysty sanoa ”

”Olen työllistynyt sotepajan jälkeen. Työskentelin ensin iltapäiväkerhonohjaajana, ja tällä hetkellä työskentelen päiväkodissa ”

5.3 Vertailun toteuttaminen

Vertailumenetelmä kehittämistyössä valikoitui opinnäytetyöhöni tutkimusmenetelmäksi luontevasti. Kari Tuominen suosittelee kirjassaan Kehityksen tie- Benchmarking käsikirja, menetelmää etenkin pidempiaikaiseen kehittämistyöhön. Tuominen on kuvannut menetelmän käytännönläheisenä oppimisprosessina, joka edellyttää, toiminnan ymmärrystä ja miten menestystä on mahdollista myös tunnistaa vertailun avulla. (Tuominen 2016)

Espoon kaupungin työllisyyspalveluissa kehitettiin palvelumallia kuntouttavaan työtoimintaan ohjautuville asiakkaille yhdessä vanhuspalvelujen kanssa v. 2017 alkaen. Toiminta käynnistyi maaliskuussa 2017 kun itse aloitin tehtävässä. Siirryin tehtävästä pois v. 2018 ja tilalleni valittiin sosiaali- ja terveysalan koulutuksen omaava henkilö, joka jatkoi palvelumallin kehittämistä v.2018–2020, toimien samalla tiimissäni. Painopisteet palvelumallin kehittämisessä olivat asiakkaan palvelutarpeen tunnistamisessa, arvioinnin toteuttamisessa sekä aktiivisessa ohjauksessa. Tavoitteena oli katkaista kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien asiakkaitten staattinen palvelukierre ja löytää keinoja asiakkaan työllistymisen tueksi (Bejedi 2021)

5.2.1 Yhteiskehittäminen vanhuspalvelujen kanssa

Vanhuspalvelujen kanssa yhteistyötä rakennettiin yli organisaatorajan, kehittäen jatkuvaa vuoropuhelua, pohtien yhdessä tarkoituksenmukaisia työtehtäviä joihin työllisyyspalvelujen asiakkaita saattoi ohjata. Tehtävät olivat hoitotyöhön, vapaa-aikaan, asiointiin tai virkistykseen liittyviä erilaisia avustavia tehtäviä esim. ulkoilua, ruokailussa avustamista sekä karaoken vetämistä. Asiakkaat työskentelivät myös vanhuspalvelujen pesuloissa tehden pesulan eri tehtäviä.

Vanhuspalvelujen henkilöstön kanssa luotiin selkeä ohjeistus sille, että heidän vastuulla olevaa toimintaa ei voitu rakentaa kuntouttavaan työtoimintaan tai työkokeiluun osallistuvan asiakkaan varaan vaan henkilöt toimivat ylimääräisinä avustavina henkilöinä toiminnan tukena. Pesuloissa työskenteli asiakkaitten lisäksi myös 2 vakituista työvalmentajaa sekä palkkatuella työllistettyjä henkilöitä, vastaten työttömän asiakkaan pesulatyön ohjauksesta sekä palvelutuotannon sujuvuudesta. Vanhuspalvelujen henkilöstölle järjestettiin vastaavan ohjaajan sekä palveluesihenkilön järjestämänä pari kertaa vuosittain infoja, jossa kävimme yhdessä läpi kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun tavoitteita sekä yhteisiä pelisääntöjä. Avustavissa tehtävissä olevat työttömät henkilöt saivat työtoimintajakson aikana palveluohjaus – sekä työvalmennus tukea vastaavalta ohjaajalta. Työtehtäviin perehdyttämisessä sekä ohjauksessa oli mukana myös hoitotyön ammattilaisia. Asiakkaat pääsivät osaksi hoitotyö yhteisöä sekä sen arkea. Toimintavuosien aikana asiakkaita työllistyi vanhuspalvelujen yksiköihin palkkatuella. Asiakkailta sekä vanhuspalvelujen henkilöstöltä saadun palautteen mukaisesti työllistymistä edisti asiakkaan kuntouttavaan työtoimintaan sekä työkokeiluun osallistuminen kyseisessä yksikössä. (Oppimispäiväkirja 2020- 2021.)

Palvelumallia kehitettäessä tuli tunnistetuksi tarve tiivistää yhteistyötä Omnian oppilaitokseen työttömän asiakkaan koulutustarpeiden tueksi. Sosiaali- ja terveysalan avoimille työmarkkinoille työllistyminen edellyttää tutkintoa. Osana palvelumallia kehitettiin opinnollistamista sekä tutkinnon osien suorittamista kuntouttavan työtoiminnan sekä työkokeilujakson aikana. Tutkinnoista mukana olivat hoiva-avustajan sekä laitoshuoltajan tutkinnot. (Bejedi 2021)

Vastaavan ohjaajan tehtävässä työskennellyt henkilö toteutti osana omia opintojaan opinnäytetyön palvelumallista. Opinnäytetyön tuloksena syntyi neljä erilaista mallia työttömän asiakkaan työllistymisen tueksi. Tämän opinnäytetyön tuloksia on hyödynnetty vertailun toteutuksessa.

5.2.2 Lahden Dila sotepaja

Sote-työpaja Stoori tarjoaa työkokeilumahdollisuuksia Päijät-hämäläisille alle 29 - vuotiaille nuorille, jotka ovat kiinnostuneita sosiaali- ja terveysalasta tai kasvatus- ja ohjausalasta. Stoorissa asiakkaat pääsivät kokeilemaan alan monipuolisia työtehtäviä eri-ikäisten asiakkaiden parissa. Työpajajakson aikana suunniteltiin sekä toteutettiin erilaisia ohjaustuokioita Dilakorttelin eri asiakasryhmille. Asiakkaan oli mahdollista päästä työskentelemään hoitotyöhön

ikäihmisten palveluasumisyksikköihin tai varhaiskasvatustyöhön päiväkotiin. Dila toimi yhteistyössä myös muiden alueen toimijoiden kanssa.

Työpajajakson aikana oli myös mahdollista päästä tutustumaan Suomen Diakoniaopistolle (SDO) kasvatus- ja ohjausalan tai sosiaali- ja terveysalan opiskeluun. Stoorin työpajajakson päättäneistä nuorista noin 85 % on löytänyt jatkolun sosiaali- ja terveysalan tai kasvatus- ja ohjausalan opintoja.

Syksyllä 2020 Lahden Diakonialaitoksessa alkoi Osuuskunta Tradekan apurahalla mahdollistettu Tulevaisuusvalmentaja -hanke ajalla 1.8.2020-31.7.2021. Vuoden mittaisessa kehittämis- ja pilotointityössä kehitettiin erilaisen tuen malleja työpajajaksolta jatkolulle lähtevien nuorten tueksi. Monella nuorella saattoi olla takana pitkä polku erilaisissa palveluissa, eikä kaikilla ollut olemassa tukiverkostoa tai ihmisiä, jotka jatkaisivat työpajajakson aikana muodostuneen tavoitteen eteen työskentelyä yhdessä nuoren kanssa.

Ajatus tulevaisuusvalmennuksen kehittämisestä syntyi, kun Stoorissa mietittiin, miten työpajajakson aikana löydetyn jatkolun toteutumista tuettaisiin parhaiten ja opintojen keskeytymistä ennaltaehkäistäisiin. Nuorilla saattoi olla taustalla erilaisia haasteita liittyen esimerkiksi elämänhallintaan, terveyteen tai oppimiseen. Vaikka muutos työpajalta lähtiessä olisikin positiivinen, kuten opintojen aloittaminen, liittyy siihen paljon hoidettavia käytännön asioita, joissa tuki on tarpeen. Muutos myös mahdollisesti herätti vaikeitakin tunteita ja epävarmuutta. Tulevaisuusvalmennusmallin kehittämisellä haluttiin vastata nuorten tuen tarpeeseen nivelvaiheessa työpajajaksolta eteenpäin siirtyessä. Tulevaisuusvalmennus oli nuorten rinnalla kulkeamista, eteenpäin kannustamista ja esteiden ylittämisenä auttamista monissa arjen asioissa kuten esim. asunnon haku, opiskeluun liittyvissä tehtävissä avustamista. Hankkeen tavoitteena oli luoda tulevaisuusvalmennuksesta malli, jota myös muut pajat voivat halutessaan hyödyntää omassa työssään. (Partanen-Sainio 2021)

Hankkeen vetäjä haastatteli kymmentä nuorta heidän kokemuksistaan tulevaisuusvalmennuksesta. Nuorten kokemukset olivat hyvin positiivisia ja he olivat kokeneet valmennuksen tarpeellisenä. Nuoret olivat nostaneet esille erityisen merkityksellisenä sen, että valmennus toteutettiin matalalla kynnyksellä, valmennus ei eritellyt sitä minkälaisiin asioihin tukea saattoi saada sekä se että valmentajana toimi työpajalta entuudestaan tuttu henkilö lisäsi luottamusta

sekö madalsi kynnystä tuen pyytämiseen. Tulevaisuusvalmennusmallin pilotointi osoitti toiminnan olevan vaikuttavaa ja sillä pystyttiin tukemaan nuorten kiinnittymistä työpajajakson jälkeen alkaneisiin opintoihin. Työpajatoimintaa rahoittava AVI on tunnistanut tämän ja Lahden Diakonialaitoksella tulevaisuusvalmennustyö on jatkossa osana työpaja Stoorin perustyötä. (Partanen-Sainio 2021)

4.3 Haastattelujen toteuttaminen

Halusin saada mahdollisimman runsaan kattauksen erilaista aineistoa tutkimustyön tueksi. Opinnäytetyössäni painottui kokemuseräisen aineiston hankkiminen. Aineiston monitahoisesta keräämisestä tuki myös se, että itse nuorilta saatua kokemuseräistä tietoa ei ollut minusta riittävästi. Hyödynsin aineiston haussa sotepajanuorten kanssa työskennelleitä henkilöitä, työelämä yhteistyökumppanin edustajia sekä oppilaitoksen edustajaa sosiaali- ja terveysalan koulutuksesta. Toteutin haastattelut puolistrukturoidun teemahaastattelun menetelmää sekä ryhmähaastattelua hyödyntäen. Haastattelut toteutettiin verkossa Teamsissa. Ennen haastattelua olin toimittanut haastateltaville henkilöille jo ennakoon eri teemoin varusteltuja apukysymyksiä, joiden avulla keskustelua käytiin. Haastateltavien kanssa sovittiin, että haastattelut toteutetaan anonymisti ja haastattelujen tallenteet poistettiin aineiston käsittelyn valmistuttua.

Pidin tärkeänä aineiston hankinnan näkökulmasta kuljettaa palvelupolkua kysymysten asettelussa ja saada näin vahvistusta opinnäytetyöni tutkimuskysymyksille. Sotepaja nuorten kanssa työskentelevien henkilöiden haastattelujen painotus oli työtoimintaan ohjautumisen sekä työtoimintajakson aikaisen toiminnan tarkastelussa, kun taas työelämä yhteistyökumppaneiden sekä oppilaitoksen edustajan kanssa keskustelu painottui jatkopolkuun, mm. mitä valmiuksia nuorella tulisi olla siirryttäessä opintoihin tai työelämään.

Haastattelujen tallenteet kuuntelin useaan otteeseen läpi ja kirjoitin vastaukset vielä erillisesti auki paperille ja näistä vastauksista poimin yhteneväisyyksiä sotepajalla olleiden nuorten näkemyksiin ja kokemuksiin peilaten. (Oppimispäiväkirja 2020–2021)

5.3 Haastattelujen analysointi

Kun tarkastellaan palveluun ohjatumista nuorille esitetyn kyselyn tai toiminnallisessa työpajassa esille nousseiden kokemusten kautta, saatiin haastatteluista vahvistusta sille, että nuortenpajoille ohjautunut asiakas oli koulupudokas, opintonsa keskeyttänyt tai sellainen nuori, jolle oppilaitosmuotoinen opiskelu ei jostakin syystä ollut soveltunut.

Nuorten ohjautuminen työtoimintaan tapahtui pääsääntöisesti työvoimaviranomaisten kautta, mutta ohjautuminen myös muiden tahojen kuten esim. sosiaali- ja nuorisotoimien kautta on viime vuosina lisääntynyt. Covid- pandemian sekä työllisyyden kuntakokeiluun liittyvät rakenteelliset muutokset nousivat esiin nuorten parissa työskentelevien työntekijöiden haastattelussa. Tämän uskottiin vaikuttaneen nuorten palveluun ohjautumiseen, palvelutietoisuuteen sekä myös näiden tekijöiden kuvattiin vaikuttaneen itse työtoiminnan toteutukseen ja sisältöön mm. toiminnan siirtyminen etätyöskentelyyn ja työelämälähtöisen toiminnan uudelleen muotoilu. Haastattelussa nousi esille, että ylipäättään työpaja nuorten tarpeet ovat hyvin yksilöllisiä ja työtoimintaan sitoutumiseen sekä työtoiminnan onnistumiseen vaikuttivat monet erilaiset tekijät mm. nuoren oma henkilökohtainen tilanne, motivaatio, kyky ottaa ohjausta vastaan sekä riittävän mielekäs tekeminen. Nuorten parissa työskennelleet kokivat, että elämänhallinnan haasteet nuorilla olivat lisääntyneet ja yksilöllisen tuen tarve kasvanut. Keskustelua käytiin työpajojen resursseista ja siitä pystytäänkö nuorten tuen tarpeisiin vastaamaan. Nuorten parissa työskentelevät henkilöt toivat esille mm. ajanhallinnan haasteita sekä riittämättömyyden tunnetta nuoren yksilöllisessä kohtaamisessa.

Työpajojen toiminta oli sinällään koulutusta järjestävälle taholle tuttua. Sotepajasta ei kuitenkaan koulutusta järjestävällä taholla ollut aiemmin tietoa. Keskustelun aikana pääsimme paneutumaan sotepaja toiminnan kuvauksen kautta sosiaali- ja terveydenhoitoalan koulutuksen nykytilaan, mitä oppijalta edellytetään opintoihin siirryttäessä ja miten yhteistyötä voidaan edistää oppilaitoksen ja työpajojen välillä. Tutkintoon johtavat opinnot edellyttävät opiskelutaitojen lisäksi myös riittäviä elämänhallinnan taitoja sekä alasuuntautuneisuutta. Sotepajan työelämälähtöisyys, se että nuori saa työskennellä aidossa sotealan työympäristössä koettiin opintoihin siirtymisen näkökulmasta myönteisenä. Keskustelussa esille nousi myös työpajoilla tapahtuva oppinnollistaminen ja tutkintojen suorittaminen esim. oppisopimuksella.

Yhteistyö nuorten sotepajan ja Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksen välillä muodostui toiminnallisen luontopolun suunnittelusta ja toteutuksesta. Toiminnallinen luontopolku valikoitui toimintatavaksi korona pandemian vuoksi, ilman koronaa tehtävät olisivat todennäköisesti muotoutuneet monipuolisemmiksi. Luontopolun toteutuksesta sotepaja sai erittäin myönteistä palautetta. Työelämä edustajien kontakti sotepajanuoriin jäi kuitenkin ohueksi. Koettiin, että nuorilta jäi uupumaan toiminnan ja työskentelyn kannalta tärkein osuus, asiakkaan kohtaaminen ja kokemus asiakastyöstä. Koska sisällä tapahtuvat kontaktit eivät tuolloin olleet mahdollisia, olisi sotepajanuoret voineet mm. esitellä luontopolkua itse seniorikeskuksen asukkaille,

asiakkaille sekä talon henkilökunnalle. Nuoret olisivat saaneet kohtaamisen kokemuksen lisäksi palautteen luontopolusta suoraan sen käyttäjiltä. Työpajanohtaja sai myös myönteistä palautetta. Työpajanohtajan panos nuorten tukena luontopolun suunnittelu ja toteutus työssä nähtiin onnistumisen näkökulmasta välttämättömänä ja tärkeänä.

5.4 Swot -analyysin kautta johtopäätöksiin

Sotepaja aloitti toimintansa erittäin haastavassa tilanteessa pandemian keskellä. Opinnäytetyöni pyrki vastaamaan niihin tutkimuskysymyksiin mitkä opinnäytetyölle asetettiin kehittämistyötä suunniteltaessa, sen aineiston varassa mitä kehittämistyön aikana oli mahdollista saada. Läpi kehittämistyön mm. sotepajan asiakasmäärän vähyys sekä toiminnan sisältöön vaikuttaneet muutokset piti huomioida kehittämistyötä tehdessä. Opinnäytetyön johtopäätöksien tueksi toteutin myös Swot- analyysi mallin (Liite 2) Halusin tietoisesti tiivistää omia havaintoja sekä kerättyä aineistoa. Hyödynsin analyysin esille tuomia sotepajan vahvuuksia, mahdollisuuksia, heikkouksia sekä uhkia mm. jatkokehitys ideoiden esittelyssä.

Nuoren palvelupolun onnistumisen sekä toimintaan sitoutumiseen vaikutti suuresti nuoren oma motivaatio sekä elämäntilanne. Nuori, jolla lähtökohtaisesti oli ajatuksena sosiaali- ja terveystieteiden opintoihin suuntautuminen tai muu vastaava, oli sotepaja vain vahvistanut alalle suuntautuneisuutta ja vauhditti työllistymistä tai opintoihin hakeutumista. Nämä nuoret kokivat sotepajan auttaneen heitä ja palvelupolku kokemus nähtiin myönteisenä. Nuoren motivaatiota oli mahdollista kasvattaa ja ruokkia työtoiminta jaksojen aikana. Tässä tehtävässä lähiohjaajalla oli suuri merkitys. Nuorten tarpeet ilmenivät hyvinkin yksilöllisinä ja havaittavissa oli, että myös mielekäs tekeminen sekä arjenhallinnan tunteen vahvistumista tapahtui työtoimintajakson aikana. Nuoret kuvasivat sotepajan tuoneen mm. säännöllisyyttä ja rytmiä arkeen.

Nuoret kokivat, että sotepajalla toiminnan sisältöön vaikuttaminen vahvisti itsetuntoa sekä oma aktiivisuus tätä kautta lisääntyi. Toiminnallisen luontopolun suunnittelutyössä sekä toteutuksessa mukana olleet nuoret kokivat tehneensä ja luoneensa merkityksellisyyttä omalla toiminnallaan toisille. Se että luontopolku sai hyvän vastaanoton ja huomioitiin julkisesti, tuotti tekijöilleen iloa ja toimi kannustajana. Luontopolun toteutus ei jäänyt pelkästään kertaluontoiseksi ja tämä mahdollisti muutamille nuorille osallistua kehittämistyöhön, jossa luontopolkua jalostettiin entistä käyttäjä ystävällisemmäksi, huomioiden ikäihmisten toimintakyky sekä tarpeet

paremmin. Nuoret kävivät läpi teoriatietoa senioreiden kanssa työskentelystä sekä pääsivät reflektomaan omaa oppimista työpajaohjaajan tuella. Luontopolun suunnittelu- ja toteutus työssä konsultoitiin myös Leppävaaran elä- ja asu keskuksen henkilöstöä.

Kun pohdin niitä mahdollisuuksia mitä sote-paja voi nuorille parhaimmillaan tarjota nousi esille sote-pajan tunnettavuuden lisääminen sekä työpajan markkinointi monisuuntaisesti. Nuoret itse arvioivat tiedonsaannin puutteen mahdollisuuksien vaikuttaneen palveluun ohjautumiseen ja kuvasivat oman tiedon palvelusta tulleen heille yksittäisen virkailijan tai läheisen ihmisen, tuttavien kautta. Nuorten kanssa keskustellessa sekä kyselyn mukaan muodostui kuva siitä, että ohjautuminen sote-pajalle oli jollakin tapaa ollut sattumanvaraista, että juuri oikea henkilö oli osannut tiedon löytää ja auttaa nuorta hakeutumisessa. Nuorten parissa työskentelevät nostivat esille mm. kuntakokeilun tuomat muutokset asiakasohjaukseen sekä verkostotyöhön.

Sote-pajasta tiedottaminen, viestintä sekä yhteistyö jäi vähäiseksi myös oppilaitoksen suuntaan. Saadun aineiston varassa oli vaikea arvioida olisiko sote-paja tiedottamisella sekä yhteistyöllä oppilaitoksen ja sote-pajan välillä, voitu lisätä vaikuttavuutta, tuottaa työtoimintaan osallistuneille nuorille lisäarvoa esim. lisätä tietoisuutta tarjolla olevista koulutus mahdollisuuksista tai lisätä työpaja nuorten koulutukseen siirtymiä. Erilaisten oppijoiden tarpeiden tarkastelu tuli esille myös haastattelujen yhteydessä. Keskustelua käytiin mm. siitä olisiko työpajoilla mahdollisuutta tarjota oppimis- ja harjoitteluympäristö sellaisille opiskelijoille, joilla havaitaan tarvetta vahvempaan tukeen työssäoppimisjaksojen aikana.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämä kehittämistyö lähti käyntiin sote-paja toiminnan käynnistyessä. Kehittämistyön aikana selvitettiin miten ja millaisena nuoret kokivat palvelupolun ja miten työpajaan osallistuminen vaikutti nuorten hakeutumiseen sotealan opintoihin tai työhön sekä tunnistettiin jatkokehittämisen kohteita.

Nuorten pajat käynnistivät sote-pajan kokeiluna. Toiminnalle asetettiin aikataulu, aluksi toimintaa oli tavoitteena toteuttaa vuosi 2020. Toiminta sai kuitenkin jatkumon vuodelle 2021. Jatkumolla oli myönteinen vaikutus opinnäytetyön aineiston hankintaan ja itse kehittämistyön toteuttamiselle. Nuorten pajojen kanssa ei käyty keskustelua tai asetettu opinnäytetyölle tavoitetta tuottaa tietoa tiettyyn aikatauluun mennessä tai opinnäytetyöllä olisi vaikutusta sote-pajatoiminnan jatkoon.

Tämä opinnäytetyö oli laadullinen ja toiminnallinen tutkimus. Tutkimusmenetelminä hyödynsin monia eri toimintatapoja aineiston keräämisessä. Opinnäytetyön toteutusta ohjasi läpi kehittämistyön tutkimuskysymykset. Opinnäytetyön keskiössä oli nuorten oma kokemus palvelupolusta. Nuorilta tulleen kokemustiedon ja muun aineiston avulla oli mahdollista luoda kokonaisvaltaisempaa kuvaa siitä mitkä tekijät myötävaikuttivat nuoren eteenpäin pääsyyn ja miten toimintaa voi tulevaisuudessa kehittää.

6.1 Sote-pajan asiakas ja ohjautuminen

Sote-paja toiminnan tavoitteena oli mahdollistaa nuorille työskentely aidossa työelämäympäristössä. Kehittämistyön aikana saatua tietoa ja havaintoja nuorten kokemuksista on mahdollista hyödyntää palvelua ja asiakassegmentointia kehitettäessä.

Nuorisobarometri 2020 haastatteluun osallistuneista nuorista moni oli kuvannut työpajan olleen ensimmäinen yhteisö, jossa on kokenut tullessa aidosti kohdatuksi ja arvostetuksi. Toisaalta barometri nosti esiin näkökulman, työpajojen harhautumisesta toteuttaa myös muita kuin nuorten tarpeista nousevia tehtäviä. Nuorten omat kokemukset palvelun merkityksestä heidän elämänsä aikana tulisivatkin nostaa aktiivisemmin esille, kun määritellään palvelun vaikuttavuutta. (Berg & Myllyniemi, 2020)

Jatkotyöskentelyä varten on hyvä arvioida, halutaanko sote-paja pitää mahdollisimman avoimena kaikille työpajatoiminnasta kiinnostuneille nuorille vai suunnataanko toimintaa nuorille, joilla jo valmiiksi on alakohtaista kiinnostuneisuutta, esim. kesken jääneitä opintoja sekä muut riittävät valmiudet ja elämänhallintataidot aidossa työelämäympäristössä työskentelyyn. Tässä opinnäytetyössä nostettiin jo aiemmin esille seikka, ettei työelämä yhteistyökumppani voi rakentaa omaa toimintaansa työtoimintaan osallistuvien varaan. Sitoutumisella on kuitenkin vaikutusta yhteistyön rakenteille ja jatkuvuudelle työpajatoimijoiden kanssa. Erilaisella toimintakyvyllä sekä motivoitumisen tasolla olevat nuoret haastoivat sote-pajan lähiohjaajaa toiminnan suunnittelussa sekä toteutuksessa. Toisaalta juuri lähiohjaaja, oli se merkityksellinen henkilö, joka vaikutti omassa roolissaan nuoren palvelukokemukseen, innostuneisuuteen sekä sitoutumiseen merkittävällä tavalla. Sote-pajaryhmään osallistuvien nuorten määrää, ikärajan nostoa esim. + 20 sekä yksilöllisen ohjauksen ja valmennuksen resursseja kannattaa tarkastella, mikäli toimintaan jatkossa osallistuu nuoria hyvin erilaisista lähtökohdista ja monialaisen tuen tarvetta esiintyy runsaasti.

Työpajalle hakeutuminen tapahtui moninaisin tavoin ja tietoa nuoret saivat sote-pajasta palveluun ohjaavilta viranomaisilta mutta myös nuoren omat muut verkostot edesauttoivat nuoren hakeutumista työtoimintaan. Nuoret nostivat esille toiveen, jossa tieto työpajatoiminnasta tulisi huomioiduksi yhteen selkeään kanavaan ja informaatiota kaivattiin etenkin siitä mitä pitäisi huomioida ennen työpajajakson aloittamista, miten työpajalle hakeudutaan ja mitä työpajalla tehdään.

Kävin keskustelua sote-paja nuorten kanssa mm. sosiaalisen median hyödyntämisestä työpaja toimintaan ohjautumisessa, eivät nuoret pitäneet somea parhaimpana vaihtoehtona tiedonsaannin välineenä. Nuorten työpajojen internet-sivut sekä se että ajankohtainen sekä henkilökohtainen tieto työtoiminnasta oli tarjolla palveluun ohjaavilla tahoilla, nähtiin merkityksellisempänä. Nuoret ehdottivat myös tutustumispäivää tai tutustumisviikkoa ennen työtoiminnan aloittamista sekä sopimuksen allekirjoittamista, yhtenä vaihtoehtona. Nuoret pohtivat tämän innostavan ja madaltavan kynnystä osallistua työpajatoimintaan. Myös ammatinvalintapsykologin tapaminen nostettiin esille alasuuntautuneisuuden selvittämisen yhteydessä sekä mahdollisena yhtenä tukipalvelumuotona työtoiminnan jo käynnistyessä.

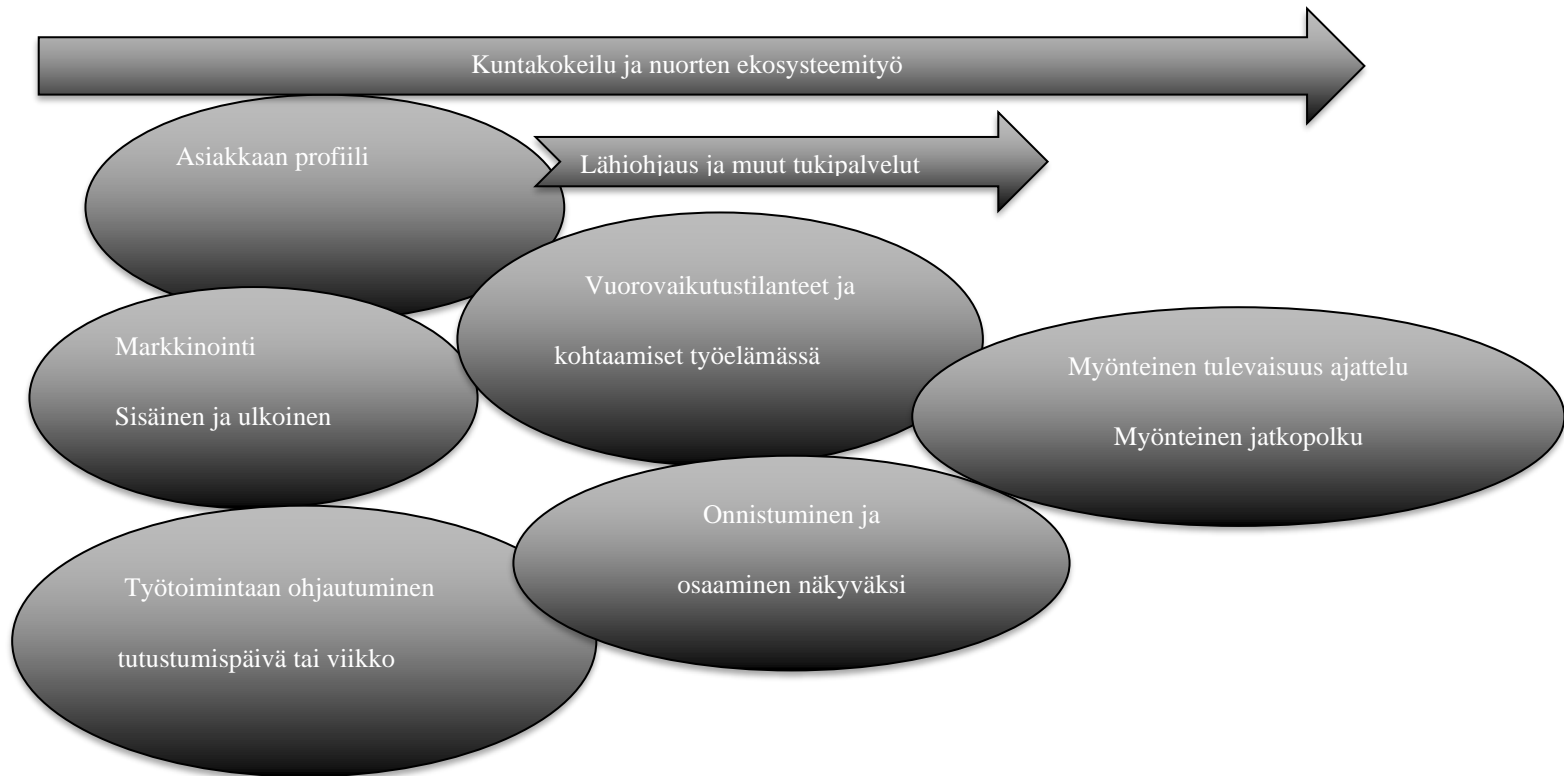
6.2 Toiminnan sisällön ja vaikuttavuuden kehittäminen

Nuorille työelämälähtöisyys ilmeni konkreettisena tekemisenä. Luontopolun toteuttamisen yhteydessä, nuoret saivat kokemusta mm. siitä, miten toiminnallisia menetelmiä on mahdollista hyödyntää ikäihmisten parissa sekä ymmärrys ikäihmisen toimintakykyyn vaikuttaviin tekijöihin lisääntyi. Nuoret kokivat toiminnan vaikuttaneen myönteisesti arkirytmien ylläpitämiseen, arjen paranemiseen sekä itsevarmuuteen toimijana. Kontaktit ja aito vuorovaikutus ikäihmisiin Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksessa ei toteutunut kehittämistyön aikana. Tämä kannattaakin ottaa tarkasteluun sotepaja toimintaa kehitettäessä. Trainee- ohjelman, Stoori sotetyöpajan sekä Espoon työllisyyspalveluissa aikuisille työttömille suunnatun sotetoiminnan tulokset ovat osoittaneet, että parhaimmillaan juuri kohtaamiset sekä onnistumiset aidossa työelämäympäristössä tukevat alasuuntautuneisuutta, mahdollistavat hakeutumista sotealan koulutukseen sekä työllistymiseen. Sotepaja toiminta on linjassa Espoon työllisyyden kuntakokeilun sekä nuorten ekosysteemityöskentelyn kanssa.

Luontopolku osoittautui etenkin etäpainotteisena aikana toimintavaksi, joka mahdollisti nuorten tuottaa ikäihmisille mielekästä toimintaa sekä iloa. Toiminnallinen luontopolku saattaisi toimia jatkossa myös konseptimaisesti tuotteena, jota sotepajan olisi mahdollista rakentaa ja kehittää säännöllisesti erilaisten kohderyhmien tarpeiden mukaisesti. Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksen lisäksi myös esim. päiväkodit tai vammaispalvelun yksiköt saattaisivat toimia sotepajan yhteistyökumppaneina.

Tässä opinnäytetyössä ei tutkittu työpajalla tapahtuvaa osaamisen tunnistamista tai opinnollistamista. Jatkotyöskentelyä varten on hyvä huomioida sotepaja nuorten myönteinen kokemus oman osaamisen näkyväksi tekemisestä dokumenttien avulla. Sotepaja nuoret saivat jaksostaan työpajatodistuksen tai osaamistodistuksen sekä pajalla tehdyn oman portfolion. Nuoret kokivat, että näitä dokumentteja on mahdollista hyödyntää kuvatessa omaa osaamista joko työpaikkaa tai opiskelupaikkaa haettaessa. Osaamistodistusten ja muiden erilaisten osaamista kuvaavien dokumenttien kehittäminen on nostettu työpajoilla yhdeksi kehittämiskohteeksi ja osaamistodistusta tullaan jatkossa ottamaan laajemmin käyttöön. Osaamistodistuksen arvoa asiakkaalle halutaan vahvistaa myös niin että sen hyödyllisyys tunnistettaisiin paremmin myös oppilaitoksissa sekä työelämässä.

Sotepajatoiminnan vaikuttavuudessa keskeiseksi nousi nuorten kokemus omien voimavarojen sekä osaamisen vahvistumisesta. Kyselyyn ja toiminnalliseen työpajaan osallistuneet nuoret kuvasivat sotepajaa ”parhaimmaksi kaikista”. Osalla nuorista ei ollut aikaisempaa kokemusta työpajatoiminnasta. Palvelukokemuksen myötä nuorten ymmärrys sekä käsitys työtoiminnan merkityksestä omaan tilanteeseen vahvistui. Myönteinen tulevaisuus ajattelu lisääntyi ja sotepaja tarjosi muutamalle nuorelle ponnahduslaudan koulutukseen tai työelämään siirtymiseen.

7 POHDINTAA

Vaikka työpajakentällä työskentely, työpajan asiakkaat sekä palvelurakenteet ovat minulle oman työni sekä kokemukseni kautta entuudestaan tuttuja, ei kehittämistyön toteuttaminen ja opinnäytetyön kirjoittaminen ollut helppo eikä itsestään selvä prosessi. Kun aloitin kehittämistyön olin orientoitunut auttamaan nuorten pajojen sekä Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksen yhteistyön muodostumista. Suunnitelmissa oli, että nuoret voivat aikuisten työttömien asiakkaitten tapaan toimia avustavissa tehtävissä ikäihmisten parissa heidän toimintaympäristönsä, oman työpajaohjaajansa tuella. Pandemian suljettua yhteiskunnan ja työpajatoiminnan siirryttyä etämuotoisesti toteutuvaksi, piti suunnitelmia muuttaa. Palveluun ohjautuneiden nuorten määrä jäi oletettua vähäisemmäksi, tämä haastoi tutkimuskysymystä sekä nuorilta saadun kokemuseräisen tiedon hankintaa. Aineistoa sain työni tueksi hankittua myös toteuttamalla haastattelun nuorten parissa työskenteleville henkilöille, kuulemalla oppilaitoksen sekä Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksen henkilöstöä sekä toteuttamalla benchmarking- menetelmää hyödyntämällä vertailun. Myös valtakunnallinen Trainee-ohjelma ja sen tuloksiin tutustuminen auttoivat oman kehittämistyön johtopäätösten laadinnassa.

Opinnäytetyön teoria viitekehystä hain mm. syventymällä työpajapedagogiikan perusteisiin. Yhtenä oppimisen mallina työpajoilla hyödynnetään Kolbin kokemuksellista oppimisensykliä. Oppimisen syklistä konkreettista oppimista tapahtuu kokemusten kautta ja kokemusta reflektoimalla saavutetaan lisää oppimista. (Hämäläinen & Palo 2014)

Kun peilasin Kolbin teoriaa nuorten sotepajan toimintaan ja toiminnalliseen luontopolkuun oli mahdollista havaita Kolbin teorian toteutuminen käytännössä. Nuoret kuvasivat luontopolun suunnittelun sekä itse tekemisen auttaneen heitä ymmärtämään ikäihmisen toimintakykyyn liittyviä haasteita, teoria tiedon lisäksi he oppivat suunnittelemaan sekä hyödyntämään toiminnallisia menetelmiä ikäihmisten tarpeita huomioiden. Työpajanohjaaja kannusti nuoria reflektoimaan omaa oppimista ja antoi palautetta nuorille. Tämän lisäksi nuoret saivat palautetta seniorikeskuksen henkilöstöltä, jota hyödynnettiin luontopolkua kehitettäessä. Luontopolku sai myönteisen vastaanoton ja sen toteutus huomioitiin myös julkisesti. Tällä oli vaikutusta nuorten itsetuntoon ja onnistuminen koettiin palkitsevana. Aidot vuorovaikutustilat sekä työskentely ikäihmisten parissa olisivat voineet parhaimmillaan vahvistaa nuorten omia vuorovaikutustaitoja sekä lisätä kiinnostusta suuntautumista sosiaali- ja terveysalalle.

Kehittämistyössä parasta antia oli nuorten palveluihin, nuorten työpajatoimintaan, sote-paja nuorten sekä työpajaohjaajan arkeen tutustuminen. Nuorille järjestetty toiminnallinen taidepaja, jossa nuoret saivat kuvittamalla ja sanoittamalla luoda palvelupolun omia kokemuksia hyödyntäen oli ehdottomasti kehittämistyön ja oman oppimisen helmi. Yhdessä tekeminen ja toiminnallisuus antoivat tietoa nuorten kokemuksista huomattavan paljon paremmin kuin toiminnasta nuorille esitetty kysely. Mieltä ilahduttavaa oli myös se, että muutama nuori laittoi pajajakson jälkeen viestiä ja kertoi kuulumisista. Opinnäytetyön tekeminen vahvisti entisestään näkemystäni, miten asiakaskokemusta on mahdollista hyödyntää toimintaa kehitettäessä. Havainnot siitä miten asiakaspalautta voitiin kerätä toiminnallisen menetelmän kautta ja miten yhteinen tekeminen vahvistivat turvallista sekä luottamuksellista vuorovaikutusta antoivat eväitä oman työn ja vastuualueen kehittämiseen. Vaikka nuorten työskentely Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksessa ei toteutunut alkuperäisen suunnitelman mukaisesti, toimi luontopolku kuitenkin myönteisenä kokemuksena sote-pajan nuorille sekä tuotti iloa luontopolun käyttäjille ja mahdollisti kehittämistyön tavoitteena olleen yhteistyön toteuttamisen poikkeuksellisenä aikana. Merkityksellisenä pidän myös, että vanhuspalvelujen viestinnässä luontopolku nostettiin esille myönteisellä tavalla ja nuoret pääsivät verkkojulkaisussa itse kertomaan luontopolun toteutuksesta.

Mielenkiinnolla olen seurailut Tampereella toteutettavaa v.2020 alkanutta ESR-rahoitteista Osaamo- hanketta, jossa yhtenä tärkeimpänä tavoitteena haluttiin luoda uusia matalan kynnyksen mahdollisuuksia hoiva-alalle työllistymiseen. Hankkeen aikana kehitettiin mm. kurkista, kokeile, kouluttaudu -konsepti. Sen avulla työnhakijat, alanvaihtajat ja alasta kiinnostuneet, pääsivät tutustumaan hoiva- ja hyvinvointialaan helposti ja käytännönläheisesti. Tampereella kuntakokeilun omavalmentajista on muodostettu ns. sote-agenttien ryhmä, jotka aktiivisesti viestivät omissa tiimeissään sote-urapoluista ja työkokeilumahdollisuuksista yrityksiin. Hankkeessa mukana olleet hoiva-alan yritykset saivat potentiaalisia alaan tutustujia ja työkokeilijoita. Kurkistaminen sekä kokeileminen toi alasta kiinnostuneille henkilöille kokemusta oikeassa työympäristössä työskentelystä sekä mahdollisuuden tunnistaa oman potentiaalinsa ja kasvattaa uskoa työllistymiseen. Työllistymisen tueksi mahdollistettiin myös joustavia juuri oikeaan tarpeeseen perustuvia koulutusmahdollisuuksia. (tyomarkkinatori.fi 2022)

Sotealan työvoimapula haastaa tänään ja tulevaisuudessa sotetoimijoita sekä työllistämisen ja koulutuksen parissa työskentelevät. Erilaiset työttömille työnhakijoille tarkoitetut matalan kynnyksen palvelut, olemassa olevat kehitetyt mallit, riittävät valmennus – ja tukipalvelut sekä tiivis yhteistyö työelämän ja oppilaitosten kanssa voivat parhaimmillaan vähentää työvoimansaataavuuden ongelmaa sekä lisätä työnantajien myönteistä kokemusta työttömän henkilön rekrytointiin.

Tämän kehittämistyön ja opinnäytetyön tekeminen vahvistivat käsitystäni työpajojen moninaisesta roolista asiakkaan aktivoitumisen edistäjänä. Pohdintaa kirjoittaessani olen tietoinen siitä, että etenkin kunnallisten työpajojen toimintaedellytykset ovat vaarassa heikentyä lähitulevaisuudessa. Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuu siirtyy v. 2023 alusta hyvinvointialueille ja kunnallisten pajojen valtion rahoitus on poistumassa. Asiakkaitten tarpeenmukaisten palvelujen saatavuus voi heikentyä ja pahimmillaan tämä lisää nuoren syrjäytymisen riskiä, pitkittää koulutukseen kiinnittymistä ja työttömyyttä. Nuorten työpajatoiminta tukee aidosti osallisuutta ja auttaa työpajatoimintaan osallistuvaa lähemmäksi koulutuspolkua sekä työllistymistä. Hyvinvointialueen ja kunnan työllisyydenhoidon tulisi harjoittaa vahvaa dialogia nuorten parissa työskentelevien tahojen kanssa ja löytää yhdyspintoihin nuoria tukevat ratkaisut.

LÄHTEET

Asplund, Rita & Kauhanen, Antti & Päälyysaho, Miikka & Vanhala, Pekka 2018. Palkkatuen vaikuttavuus – palkkatukijärjestelmän ja sen uudistuksien arviointi

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi>

Bejedi, Mounia. 2021. Kestävää osallistumista työmarkkinoille, pitkäaikaistyöttömien koulutautuminen työllisyyspalveluissa

Hirsijärvi, Sirkka & Hurme, Helena. 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö

Hoikkala, Tommi & Sell, Anna. 2007. Nuorisotyötä on tehtävä

Hämäläinen, Tuija & Palo, Susanna 2014. Työpajapedagogiikka. Valmennuksen pedagogisia lähtökohtia työpajalla

Ikävalko, Kari 2019

<https://yle.fi/uutiset/3-10639998>

Iisisti töihin 2021

<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/iisisti-toihin>

Into.fi 2019

<https://www.intory.fi/materiaalipankki/lausunto-siv-ja-tyv-sote-uudistus>

Viitattu 13.7.2021

Julkiset työ- ja elinkeinopalvelut (2021)

<https://www.te-palvelut.fi>

Kananen, Jorma. 2015. Opinnäytetyö kirjoittajan opas

Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2008. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. SMS-Tuotanto Oy

Kangas, Marko 2011. Osallisuus ja dialoginen vuorovaikutus s.25

Kela.fi 2021. Miten sujuu työllisyyden kuntakokeilu.

<https://elamassa.fi/tyo-ja-toimeentulo/miten-sujuu-tyollisyyden-kuntakokeilu/>

Viitattu 14.7.2021

Kuusela, Pekka 2007. Yksilöstä Yhteiskuntaan

Kurtz, L 2008. Mietteitä ryhmän ohjauksesta

Känkänen, Päivi. 2013. Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa - Kohti tilaa ja kokemuksia. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiaalitieteiden laitos. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104494/URN_ISBN_978-952-245-911-4.pdf

KvantiMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto

<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>

Viitattu 15.8.2021

Lipponen, Elisa 2021. [Omavalmentaja työllisyyden kuntakokeilusta: ”Jokaiselle ihmisellä on oma polkunsaa” - TYJ](#)

Myllyniemi 2009. Taidekohtia. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisoasiain neuvottelukunta http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri_2009.pdf

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät

Opetusministeriö, 2004. Nuorten työpajatoiminnan vakinaistaminen. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:37

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. 6.3.3 Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus>

Sosiaalinen tilinpäätös, 2019. Omnia

Strandberg, Timo. & Tilvis, Reijo 2016. Sairauksien ehkäisy geriatriassa, s.444

Tehy-Tehyläisten oma lehti (17.1.2020)

<https://www.tehylehti.fi/fi/blogit/mainio/5-syyta-miksi-hoitajat-pakenevat-hoitoaalalta>

Viitattu 14.7.2020

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (21.8.2019)

[https:// Kuntouttavan työtoiminnan rahoitus](https://kuntouttavan.tyo-toiminnan.rahoitus)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (16.11.2021)

<https://blogi.thl.fi/taide-luo-nuorille-aikuisille-tilaa-itsetuntemuksen-ja-tyoelamavalmiuksien-kehittamiseen>

Terävä, Hannu, 2010. Erilaisia käytäntöjä opinnollistaa työpajatoimintaa

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu, 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta

Toivonen, Terhi, 2019

<https://yle.fi/uutiset/3-10947354>

Viitattu 14.7.2021

Tuominen, Kari. 2016. Benchmarking käsikirja

Työ- ja elinkeinoministeriö (2021)

<https://tem.fi/palkkatuki>

Työmarkkinatori.fi (25.8.2021)

<https://kokeile.tyomarkkinatori.fi/uutiset/tampere-agentit-apuna-sote>

Partanen-Sainio, Petra, 2021. Kokemuksia tulevaisuusvalmennuksesta – Työkirja tulevaisuusvalmentaja -hankkeesta.

<https://dila.fi/wp-content/uploads/2021/06//Tulevaisuusvalmennuksen-tyokirja.pdf>

Viitattu 18.2.2022

Pitkälä, Kaisu & Valvanne, Jaakko. & Huusko, Tiina. 2016. Geriatriinen kuntoutus. s.448

Rintala, Taina 2001. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto: ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet: sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelma, lähihoitaja

Utu.fi (18.1.2022)

<https://blogit.utu.fi/soteakatemia/taide-luo-tilan-nuorten-itsetunnon-ja-tyoelamavalmiuksien-kehittamiseen>

Viitattu 15.2.2022

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto (16.9.2021)

<https://www.valli.fi/sukupolvikokemukset-siirtyivat-nuorten-ja-ikaihmissen-valilla>

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto (30.9.2021)

<https://yhteistyolla.nuorten.mahdollisuuksia.rikastuttamassa>

Walldén, Jaana & Häggman, Erik 2017. Työpajatoiminnan ja Valtakunnallisen työpajayhdistyksen tarinaa kahdelta vuosikymmeneltä. Teoksessa Pietikäinen, Reetta & Välimaa, Anne (toim.) Mahdollisuuksia rakentamassa: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 20 vuotta työpajakentän vaikuttajana ja kehittäjänä. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, 16–29.

Viitattu 1.7.2020

Vilka, Hanna. 2007. Tutki ja mittaa, määrällisen tutkimuksen perusteet

Wiren, Riitta. 2020. Opinnollistaminen Espoon kaupungin työ- ja oppimiskeskuksesta

Wrede-Jäntti, M. 2018. Suhdetyön merkitys nuoren onnistuneen työpajajakson taustalla

https://www.julkari.fi/bitstream/10024/137198/THL_TEE030_2018.pdf

LIITTEET

Opiskelen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogi työyhteisönkehittäjä amk linjalla. Toteutan osana opintojani opinnäytetyön Omnian nuorten pajoille ja tutkin sotepajan palvelupolkua sekä työpajaan osallistuneiden kokemuksia pajalla olost.

Oheinen kysely lähetetään sinulle koska olet osallistunut sotepajaan v. 2020 aikana. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Vastaamalla autat tutkimuksen tekemisessä sekä edistät palvelun kehittämistä.

Kiitos osallistumisesta!

Tanja Hakkarainen

p.0468771371

Taustakysymykset:

1. Ikä_____
2. Koulutus_____

Teemakysymykset:

1. Mistä sait tietoa palvelusta ja sotepajasta?
2. Miten tulit hakeutuneeksi palveluun/sotepajaan?
3. Oletko ollut aiemmin jossain muussa palvelussa/työpajalla?

4. Miksi kiinnostuit juuri sote-pajasta?
5. Miten olet voinut vaikuttaa sote-pajan toimintaan?
6. Laadittiinko sinulle henkilökohtainen tavoite?
7. Mitä olet oppinut sote-pajalla? Onko palvelusta ollut sinulle hyötyä?
8. Mitä tukea sait ohjaajalta?
9. Miten kehittäisit sote-pajan toimintaa?
10. Miten näet tulevaisuutesi?

SWOT-analyysi		Sisäinen nykyhetki	
		positiivinen	negatiivinen
	<p>VAHVUUDET <i>Ammattitaitoinen osaava pajaohjaaja</i></p> <p><i>Todistukset osallistumisesta ja osaamisesta nuorelle</i></p> <p><i>Työelämä yhteistyökumppanin antama myönteinen palaute toiminnalle sekä sen jatkumolle</i></p>	<p>HEIKKOUEDET <i>Tiedonpuute työpajatoiminnasta</i></p> <p><i>Yksilövalmentamisen puutteelliset resurssit</i></p> <p><i>Nuorten poissaolot, palvelun keskeytyminen</i></p> <p><i>Palveluun osallistuvien vähäinen määrä</i></p>	
	<p>MAHDOLLISUUDET <i>Markkinointiin ja tiedottamiseen panostaminen, sisäinen ja ulkoinen</i></p> <p><i>Ekosysteemyöskentelyn mukainen toiminta</i></p> <p><i>Asiakkaan profiilin määrittäminen</i> <i>Asiakkaan tutustuminen työtoimintaan</i></p> <p><i>Työelämässä tapahtuva vuorovaikutus tukee nuoren myönteistä tulevaisuus ajattelua</i></p>	<p>UHAT <i>Nuoret eivät motivoitu tehtävistä tai toimintakyky osallistumiseen on liian heikko</i></p> <p><i>Valmennettavilta puuttuu tutkintoon tähtäävät opiskelunvalmiudet sekä toimintakyky</i></p> <p><i>Ei ohjauksia asiakkaita</i></p>	
	Ulkoinen tulevaisuus		

10.11.2021